

Linjeret

ÅRSRAPPORT

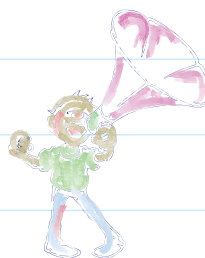
for udsatteområdet

LANDSFORENINGEN AF VÆRESTEDER OG SVIØ

2012

Linjeret
ÅRSRAPPORT 2012
for udsatteområdet

Landsforeningen af VæreSteder & SVID

Forord

Et år præget af nedskæringer i kommunerne - endnu engang. En BDO-undersøgelse lavet for Rådet for Socialt Udsatte viser, at udsatteområdet tegner sig for 8,2 % af besparelserne i kommunerne på trods af, at området kun udgør 3,0 % af den samlede indsats.

Holdningsundersøgelsen for 2012 viser således ikke overraskende et billede af et område, som er præget af skepsis i endnu højere grad end sidste år. En skepsis over for offentlige instanser og over for samfundet generelt. Færre værestedsbrugere er stolte over at være danskere i forhold til sidste år, hvilket er et udtryk for besparelser rundt på værestederne, men også debatten omkring socialt udsatte i medierne har været med til at gøre det sværere at være socialt udsat. Desuden er brugerne knap så lykkelige som sidste år.

Økonomi fylder stadig meget, og at blive gældfri er stadig værestedsbrugernes største ønske. Et særligt foruroligende tal har fanget vores opmærksomhed - nemlig at 29,4 % af alle respondenter har været anbragt uden for hjemmet. Det vidner om, at nogen og noget i den tidlige indsats har fejlet - værestedsbrugere har også været børn engang, og der formåede ingen at hjælpe dem på rette vej. Dette vil være et fokuspunkt for LVS i det nye år.

En anden interessant iagttagelse er det, at antallet af revalidenter er faldet markant, kun 0,7 % modtager revalideringsydelse mod 21,5 % i 2011 - en konsekvens af en kommunal beskæftigelsespolitik, hvor man ikke længere i samme grad anvender revalidering for at hjælpe folk tilbage på arbejdsmarkedet, fordi det (på kort sigt) er en større investering end at lade folk være på kontanthjælp.

Ud over at belyse værestedsområdet ud fra brugernes eget syn vil vi blandt andet kigge på, hvor stor - eller lille - satspuljen er blevet i løbet af de sidste fire år, og hvordan forskellige scenarier på udsatteområdet egentlig kunne se ud.

Danmark bevæger sig mod at være et digitalt samfund, og ambitionen er, at vi i 2015 stort set har digitaliseret alt kontakt til det offentlige. Socialt udsatte er en særlig udfordring, og vi kigger på, om nogen har taget højde for disse udfordringer.

I LVS har vi i 2012 sat fokus på narkodødsfald i kampagnen "Det er ikke nok at håbe". De nyeste tal viser, at kun 11,2 % af narkodødsfaldene foregår i København. Dette sætter den eksisterende indsats i skarpt relief, da antallet af dødsfald stadig er stigende og dermed vidner om, at de gode erfaringer fra København ikke er udbredt i resten af landet. Der må gøres noget - det er ikke nok at håbe.

Endelig ønsker vi med årsrapporten at kigge fremad, at se nye muligheder på området, hvor social bæredygtighed er et felt, der er og kommer endnu større fokus på, og som har et udviklingspotentiale måske også på værestederne.

Det og mange andre spændende vinkler vil vi belyse i denne årsrapport, som også i år er bygget op omkring en holdningsundersøgelse på værestederne rundt i landet, hvor mere end 700 værestedsbrugere kommer til orde, og vi igen får et interessant indblik i deres holdninger og værdier. I denne undersøgelse har vi fået svar fra de mest ressourcestærke brugere, men stadigvæk tegnes billedet af mennesker, der har en oplevelse af at blive forskelsbehandlet, og som er præget og påvirket af store sociale problemer, hvor hver bruger i gennemsnit har 3,3 tunge sociale problemer at kæmpe med.

Årsrapporten er stadig en kladde, det er et ufuldstændigt arbejdsredskab, som søger at tage fat om nogle blandt mange emner. Læs den, bliv inspireret, se nye muligheder og vær med til at sætte fokus på udfordringerne.

Tak til alle de værestedsbrugere, der har taget sig tid til at bidrage til undersøgelsen. Også tak til Blå Kors, som i år også har bidraget.

God læselyst.

Cliff Kaltoft
Sekretariatschef i LVS og SVID

Årsrapport 2012 for udsatteområdet

Udgiver: Landsforeningen af VæreSteder
Bødkervej 7a, 2. tv.
7000 Fredericia
Tlf 7592 4000
www.vaeresteder.dk

Oplag: 1500

Redaktion og tekst:
Cliff Kaltoft, sekretariatschef, ansvarshavende
Ulrik Korff, konsulent LVS
Marianne Petersen, konsulent LVS
Amir Samkani, konsulent SVID
Niels Rasmussen, konsulent, cand.polit.
Holdningsundersøgelsen og årsrapporten er udført i samarbejde med
Steen Svendsen og Søren Steen Olsen, Public Futures

Layout: Hanne Bennike, HR-Offset
Tryk: HR-Offset, Vejle

ISSN: 2245-1145

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	2
Scenarier for det sociale område..... <i>Anskuelsesmuligheder for værestedsområdet</i>	7
Det er ikke nok at håbe..... <i>Narkodødsfald og hemmelige tal</i>	12
Den digitale virkelighed	15
<i>Hvad med de socialt udsatte?</i>	
Et syn på udsatteområdet	18
<i>Status på bl.a. antallet af døgnbehandling, udsatteråd og et blik på ungeproblematikken</i>	
Værestedsundersøgelsen 2012: Det er blevet koldere	24
<i>Vinkler på årets holdningsundersøgelse</i>	
Et liv i fattigdom	39
<i>Interview og perspektiver på at leve sit liv som socialt udsat og i fattigdom</i>	
Satspuljen 2008-2013	45
<i>Satspuljens udvikling og fordeling af midler gennem de sidste år</i>	
Social bæredygtighed på dagsordenen	56
<i>Nye samfundstendenser</i>	
Egne notater.....	59

SÅ STRÅLENDE OG STOLTE DE SER UD...

SCENARIER FOR DET SOCIALE OMRÅDE

Hvad er fremtiden på det sociale område? Og hvad betyder det for os? Det er vigtige spørgsmål for væresteder og mange andre, der arbejder i det socialpolitiske landskab i Danmark. En god måde at arbejde med fremtiden på er ved at opstille scenarier for fremtiden. Det er en meget brugt metode i virksomheder og organisationer. Den er dog sjældent brugt på det sociale område, men det gør vi her ved at tegne fire scenarier for det sociale område med meget forskellige konsekvenser. Tag med på rejsen, og tænk gerne videre over spørgsmålet: Hvilken retning ønsker vi egentlig selv at trække det sociale område i?

Fremtiden er ikke givet

Scenarier bygger på, at fremtiden ikke er givet. Fremtiden er ikke bare en fortsættelse af fortiden og nutiden, som ikke kan påvirkes. Der er uendeligt mange mulige fremtider. På den baggrund er fire fremtider kun et meget lille udsnit – men det er rigeligt til at skabe fornemmelsen af en åben fremtid. Og det er rigeligt til at give inspiration til selv at tænke videre.

Der er to forhold, der bliver helt afgørende for udviklingen på det sociale område, og som scenarierne tager afsæt i. Den ene handler om tilgangen til socialpolitikken: Vil den være præget af faglighed eller af den gode vilje? Den anden handler om samfundets syn på socialt udsathed. Vil det være præget af, at det først og fremmest er den enkeltes eget ansvar, eller af at det er et fælles ansvar?

Opfattelsen af, at udsathed er et eget ansvar, udelukker selvfølgelig ikke, at der også kan være et fælles ansvar. Tilsvarende udelukker en faglig tilgang ikke den gode vilje. Men udviklingen bestemmes af, hvor man lægger hovedvægten, og det giver god mening at sige, at man til nogle tider betonere f.eks. eget ansvar mere end fælles ansvar, eller at en faglig tilgang er mere dominerende end den gode vilje.

Akserne udgør skelettet i det tænkte landkort over fremtiden, som scenarierne tegner, så lad os se lidt nærmere på dem.

Tilgang til det sociale arbejde: Faglighed overfor den gode vilje

Tilgangen til socialpolitikken er repræsenteret på den ene akse, og den har naturligvis mange dimensioner, men to af dem, der nok altid er til stede, er fagligheden på området og den gode vilje til at gøre noget ved problemerne. Som nævnt, vil de begge altid være til stede i en kombination, men vægtningen kan variere. De kan kort beskrives som følger.

Faglighed er et spørgsmål om formel uddannelse, men også om en udviklingsorienteret kultur, hvor man bevidst bruger tid på at tænke over, hvad man gør, hvordan det virker, og hvor man er parat til at lære af både ny forskning og praktiske erfaringer.

Den gode vilje er en vigtig motivationsfaktor for arbejdet på det sociale område. Motivationen kan komme fra en humanistisk og solidarisk medmenneskelighed, og den kan have rødder i en kristen barmhjertighedstradition eller andre religiøse og filosofiske inspirationskilder. Den er et spørgsmål om at have et stort hjerte og et personligt blik for, at nogen i samfundet har behov for hjælp, og en vilje til at handle efter dette behov – også selvom det kan være besværligt og ikke giver nogen særlig økonomisk belønning. Arbejdet bærer til dels lønnen i sig selv.

Samfundets syn på udsathed: Fælles ansvar overfor eget ansvar

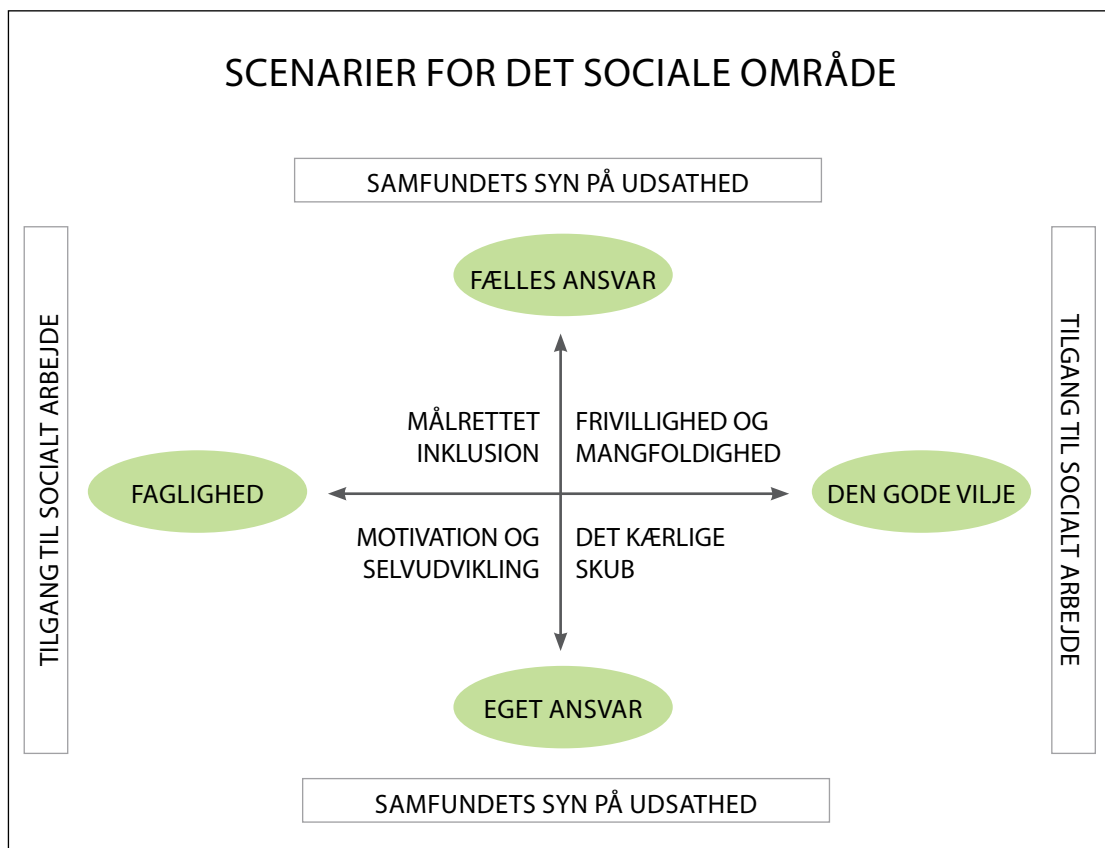
Den anden akse handler om samfundets syn på social udsathed. Også her er der mange dimensioner i spil. Vi har valgt at fokusere på spørgsmålet om ansvaret: Er det den enkelte udsatte persons eget ansvar, eller er det samfundets ansvar? Igen: Tænk på dem som to synspunkter, der altid begge er til stede samtidig, men hvor vægtningen kan være forskellig.

Med fokus på "eget ansvar" betones det, at den enkelte selv har hovedansvaret for, hvordan det går i tilværelsen. Selvom man betoner den enkeltes ansvar for sit eget liv, kan der godt være opbakning til et solidarisk sikkerhedsnet, men der lægges vægt på, at den enkelte selv har ansvaret for at bevæge sig videre.

Med fokus på "fælles ansvar" betones det, at det drejer sig om, at vi sammen skaber et godt samfund at leve i. Det behøver ikke at undertrykke vores individualisme, men kan tværtimod være et fundament for, at vi har mulighed for at udfolde os personligt. Der er en bevidsthed om, at udsathed ikke er noget i sig selv, men altid er i forhold til samfundet. Det, der passer flertallet, passer ikke altid alle, og der er udstødningsmekanismer og fastholdelsesmekanismer, som vi må arbejde på at overvinde, samtidig med, at vi må støtte op om den enkelte udsatte i den givne situation. Det er et fælles ansvar.

Scenarierne – fire veje for udviklingen på det sociale område

Ved at krydse de to akser får vi fire kvadranter, fire kombinationer af socialpolitisk tilgang og samfundets syn på udsathed. Her skitserer vi, hvordan de kan udfolde sig.

Scenarie I: Frivillighed og mangfoldighed

Tidsånden er præget af, at den sociale forståelse i samfundet er stor, og der er en udbredt vilje til at engagere sig i socialt arbejde, herunder frivilligt socialt arbejde. Medmenneskelighed er en vigtig fælles værdi, og det giver social mening at indgå i sammenhænge og fællesskaber, hvor alle kan være med, og hvor man har særligt fokus på inklusion af socialt udsatte. Det er græsrodsarbejde og lokale initiativer, i boligkvarterer, foreninger og på arbejdspladser, som kommer i højsædet i den socialpolitiske udvikling. Det offentlige understøtter denne udvikling og bidrager med forstærket fokus på puljer, projektstøtte og ildsjæle. Skønsprincippet får en større plads i det offentliges egen praksis, så kommuner og socialrådgivere i højere grad selv kan bestemme, hvordan de skal støtte og i mindre grad er styret af faste regler. Der er en broget mangfoldighed i tilbuddene, men dermed også en vis uensartethed, uoverskuelighed og uklarhed.

For socialt udsatte mennesker betyder udviklingen, at man kan finde støtte mange steder, især i den allermest synlige behovssituation, f.eks. et måltid, et bad, en seng, akut sygepleje og behandling. Der er også i de fleste lokalområder initiativer og arrangementer, hvor man kan være med i mere sociale sammenhænge. For nogle udsatte kan det give et skub i den rigtige retning og åbne nye kontakt- og udviklingsmuligheder. For en del bliver retningen uklar, især hvis man har behov for mere koordinerede og stabile forløb.

Scenarie II: Det kærlige skub

Tidsånden er præget af et fokus på frihed og ansvar for eget liv. Respekt og selvrespekt kommer af at være selvhjulpne og bidrage til samfundet. Derfor er moralske krav og kærlige skub vigtige indslag i det socialpolitiske arbejde. Det handler om "tough love". Socialt arbejde bygger på, at nød skal afhjælpes, men det må ikke være betingelsesløs hjælp. Det skal være "noget-for-noget", og de sociale medarbejdere har både ret og pligt til at påpege den enkeltes eget ansvar for at rette op på sit liv. Man kan henvende sig, hvis man har akutte problemer, både på kommunen og – ikke mindst – hos de frivillige organisationer. Men der bliver stillet forventninger om, at man selv bidrager aktivt. Hjælpen er afmålt og målrettet, og det offentlige begynder at eksperimentere med madkuponer og lignende ordninger, som sikrer mod, at støtten bruges til utilsigtet forbrug.

Socialt udsatte mennesker vil mærke både den kærlige hjælp og den moralske vejledning – og i høj grad det, at det kommer som en samlet pakke. Det er meget forskelligt, hvordan man reagerer på denne kombination. Nogle har brug for at opleve, at der bliver stillet krav og føler sig hjulpet og vejledt, og nogle føler sig talt ned til og stigmatiseret.

Scenarie III: Motivation og selvudvikling

Tidsånden er præget af en holdning om, at man kan afhjælpe social udsathed ved at give den enkelte handlemuligheder. Derfor handler det sociale arbejde om at give den enkelte redskaberne til at komme videre på egen hånd. Der kan være konkrete og praktiske støttebehov, men det centrale er at skabe motivation og selvudvikling hos socialt udsatte mennesker, og det kan opnås med en metodisk tilgang, målrettet den enkelte. Socialt arbejde drejer sig om individuelle udviklingsplaner, opkvalificeringsforløb og – ikke mindst – om at støtte udsatte i at tilegne sig sociale og faglige færdigheder, så de bliver i stand til at være selvhjulpne og komme videre i livet på egne ben.

Socialt udsatte mennesker oplever, at de personligt kommer i centrum for faglig opmærksomhed. De møder coaches, psykologer og pædagoger, i form af SKP'er og andre ordninger. Både i kommunale og i andre sammenhænge. For nogle er det præcis det, der skal til. For andre bliver det lidt for indadskuende og afkoblet fra sociale netværk. Og der opstår konstante frustrationer på området pga. ressourcebegrænsninger – man er nødt til at sprede ressourcerne tyndt ud. Derfor kan man til tider føle, at man ikke kommer langt nok med indsatsen og ikke kan følge den til dørs over for den enkelte.

Scenarie IV: Målrettet inklusion

Tidsånden er præget af samfundskritik, men også en tro på, at samfundet kan forbedres, hvis vi vil det. Når nogle mennesker er socialt udsatte, skyldes det svigt – fællesskabet er ikke stærkt nok, fleksibelt nok eller stort nok til at rumme dem. Det løses ikke ved gode hensigter alene, men netop ved at forandre de konkrete rammer, som gør det muligt for alle at passe ind. I uddannelser, på arbejdspladser, i sundhedssystemet, i socialpolitikken. Det kræver faglig viden og kompetence på alle niveauer, både i teori og praksis. Faglig viden om, hvor skoen trykker, er helt afgørende, og fleksibilitet og kompetence i samarbejdet mellem forskellige aktører – fra græsrodder til socialminister, fra praktikere til forskere. Det kræver også mod og vilje til at gøre op med strukturer, der skaber eller fastholder folk i social udsathed, hvad enten det er på græsrodsniveau, på arbejdsmarkedet eller i det offentlige system. Og til at gøre det på basis af faglig viden i teori og praksis.

Socialt udsatte mennesker bliver mødt med ordninger og forløb, som er målrettet bestemte grupper og problemstillinger, men sjældent skræddersyet til den enkelte. Til gengæld er ordningerne strukturerede og har forholdsvis gode ressourcer og kompetencer. Der er også løbende opmærksomhed omkring udviklingen, som giver grundlag for, at systemet hurtigt kan tilpasse sig. Samtidig er der politisk fokus på, hvad samfundet kan og skal gøre for at mindske marginalisering og fastholdelse i social udsathed.

Brug scenarierne!

Som det fremgår, indeholder alle scenarierne både godt og skidt afhængigt af hvilket synspunkt, man ser dem fra. Så det har de i hvert fald til fælles med virkeligheden, selvom de er forenklede skitser.

De har også det til fælles med virkeligheden, at vi selv er med til at skabe dem gennem vores arbejde og vores deltagelse og påvirkning af debatten i samfundet. Alt, hvad vi gør, er med til at bevæge udviklingen i en eller anden retning, hvad enten vi er bevidste om det eller ej.

Så brug gerne scenarierne til inspiration om jeres fremtid. Spil bold op ad dem, vær uenig i dem, lav selv nogle bedre. Og husk at fremtiden ikke er givet, og at vi alle er med til at skabe den.

ROLF ER REN

DET ER IKKE NOK AT HÅBE – NARKODØDSFALD OG HEMMELIGE TAL

I efteråret 2012 lancerede LVS og SVID en kampagne "Det er ikke nok at håbe" med det formål at skabe debat omkring de tabuer, der er om narkorelaterede dødsfald.

Bag kampagneudsagnet "Det er mere sandsynligt, at en, du holder af, dør som følge af narko, end som offer i trafikken" gemmer sig sandheden om, at antallet af narkorelaterede dødsfald har overhalet trafikdræbte, hvilket især skyldes en stor indsats på trafikområdet – og omvendt stort set ingen indsats på narkoområdet. Næsten 2000 har set filmen, og forhåbentlig vil filmen være med til at af-tabuisere emnet og få sat fokus på, at hvert liv tæller, og sammen med årsrapporten skabe opmærksomhed på området og på sigt medvirke til at nedbringe antallet af narkodødsfald.

Indsatser virker

Når trafikdræbte og narkorelaterede dødsfald stilles over for hinanden, er det for at vise, hvor meget en indsats virker – fx er antallet af trafikdræbte over tre år faldet med 186 personer, mens antallet af narkodødsfald er steget med 46¹, så antallet af trafikdræbte i 2011 var på 220, mens antallet af narkodødsfald var på 285 – det højeste antal nogensinde. På trafikområdet har store kampagner medvirket til at nedbringe dødstallet, og samtidig har det skabt meget fokus på dødstallene. Hvor man fx ift. trafikdræbte månedligt opdaterer dødstallet og ser en tydelig effekt af de kampagner, Trafik- og Færdselsstyrelsen kører, er man på området for narkodødsfald helt op til 23 måneder forsinket med at offentliggøre narkodødsfald for de enkelte måneder, lige som få indtil nu har italesat problemet og har søgt at finde løsninger. De indsatser, der har været, har primært været målrettet hovedstadsområdet. Og de har haft en effekt. Fx har det været en stor succes at udstyre stofafhængige med modgift til at hindre, at en overdosis medfører dødsfald. I dag er det mindre end 12 %² af alle narkodødsfald, der foregår i hovedstaden, hvilket i sig selv er positivt, og hvilket bør få den konsekvens, at initiativerne udbredes til resten af landet. Fixerum er på vej i de større byer, og forhåbentlig kan dette medvirke til, at dødstallet nedbringes. Dog er det kommunerne, der selv skal finansiere dette tiltag.

I regeringens nye udspil på narkoområdet, hvor der følger ca. 100 mio. kr. med, er håbet, at der også skabes mulighed for at igangsætte nogle initiativer for at mindske antallet af narkodødsfald også i provinsen. Der er således udmøntet 6 mio. kr. til kommunerne i et forsøg på at forebygge overdosisdødsfald³.

¹ <http://www.statistikbanken.dk/UHELD9> og http://www.politi.dk/NR/rdonlyres/255D6893-51F2-47FF-833E-27388D6D11C7/0/Narkotikarelaterede_dødsfald_2008.pdf.

² <http://www.sst.dk/publ/Publ2012/11nov/NarkositDK2012.pdf>

³ <http://www.sst.dk/Nyhedscenter/Nyheder/2012/ForebyggelseAfDødsfaldBlandtPersonerMedStofmisbrug.aspx>

De hemmelige tal

I statistikken over narkorelaterede dødsfald opgøres dødstallene pr. politikreds. Dette er et problem, da det umuliggør et mere specifikt billede af, hvor indsatserne bør være.

LVS har i forbindelse med årsrapporten forsøgt at indhente tallene fordelt på byer i stedet for på politikredse. Det har vist sig ikke blot svært, men helt umuligt. Vi er sendt fra en politikreds til Rigspolitiet, tilbage til en politikreds, tilbage igen til Rigspolitiet, derefter til Sundhedsstyrelsen som i sidste ende har oplyst, at disse tal ikke eksisterer, da de kun findes fordelt på politikredse. I Sundhedsstyrelsen opgøres tallene på regionsbasis. At man ikke kan hente tallene fordelt på kommuner gør, at en indsats er svær at målrette, da der intet svar findes på, hvor præcist narkodødsfaldene foregår? Fyn er fx et meget vidt begreb.

De nye tal fra 2011 viser, at Syddanmark har en kedelig førsteplads på opgørelsen over narkodødsfald i 2011. 90 ud af de 285 narkorelaterede dødsfald sker i Syddanmark, men hvor i Syddanmark er uklart. Dog tydeliggør tallet, at en indsats uden for hovedstadsområdet er livsnødvendig bogtaveligt talt, og forhåbentlig vil den tidligere nævnte pulje medvirke til at udbrede indsatserne, og forhåbentlig følger heldet spredningen af indsatser, så man rammer der, hvor narkodødsfaldene sker.

År	Andel narkorelaterede dødsfald registreret i København	Antal narkorelaterede dødsfald, resten af landet
2001	24 %	197 personer
2011	11 %	253 personer

Kampagnen blev lanceret som en side på facebook, hvor man kunne se en film. En sort/hvid film, hvor første halvdel mere end indikerer, at der er tale om trafikdrab, og hvor seeren overraskes midtvejs af, at fokus flyttes til narkodødsfald.

I 2010 døde 272 danskere i trafikken.

Den handler om narkodødsfald.

Nogen burde gøre noget...

Tysk

lær kasserollebøjninger til tirsdag

	M	F	N	P
N	E	E	E	EN
A	EN	E	E	EN
G	EN	EN	EN	EN
D	EN	EN	EN	EN

	M	F	N	P
N	R	E	S	EN
A	EN	E	S	EN
G	EN	EN	EN	EN
D	EN	EN	EN	EN

	M	F	N	P
N	R	E	S	E
A	N	E	S	E
G	N	R	N	R
D	M	R	N	N

DEN DIGITALE VIRKELIGHED

"Digitaliseringsstrategiens mange indsatser vil gøre hverdagen lettere for danskerne og frigøre milliarder til velfærd"¹. Dette er præmissen for en historisk omvæltning af vores kontakt til det offentlige. Der fokuseres således på en win-win-situation, hvor både den enkelte og det offentlige får gavn af de kommende digitaliseringstiltag.

Målsætningen om et papirløst samfund i 2015 er et yderst ambitiøst projekt, men man savner en lige så ambitiøs plan for, hvordan den enkelte borger kan blive rustet til at imødekomme de digitale krav. Desuden opstår spørgsmålet om, hvordan de borgere, der måske aldrig bliver i stand til at imødegå de digitale krav, bliver stillet? Det er ofte de mest udsatte grupper, som allerede er marginaliserede eller i risiko for marginalisering, og som har det største behov for kontakt til kommunen og adgang til velfærdsydelser. Hvordan skal de i en forvejen kaotisk tilværelse forholde sig til NemID, Udbetaling Danmark og SKATs selvbetjening? Og når alt det kommer oveni, at udsatte borgere i forvejen har vanskeligt ved at navigere rundt i det offentlige, hvordan skal socialt udsatte så forholde sig til et samfund, hvor det fysiske møde med de offentlige myndigheder pludselig forsvinder? En kontakt som mange socialt udsatte er afhængig af for overhovedet at kunne klare sig.

Ovenstående spørgsmål kan med rette stilles, når man ser på de mange udfordringer, der ligger forude i forsøget på at digitalisere samfundet. Udfordringer som ikke bliver mindre af, at mange socialt udsatte ofte kæmper med komplekser af sociale problemer i deres hverdag. De har derfor ikke muligheden for og ressourcerne til at benytte de normale kanaler, der er tilgængelige for at få undervisning og information omkring de nye digitale udfordringer, fx undervisning på biblioteker. Helt konkret har mange socialt udsatte mennesker derfor svært ved at benytte digitale løsninger, da de ikke har adgang til computer eller ikke mestrer at bruge de digitale løsninger, herunder de helt grundlæggende ting som at huske adgangskoder og holde styr på NemID-adgang.

Værestedernes rolle

Initiativerne i digitaliseringsstrategien udfordrer ikke kun den enkelte på en helt ny måde, det udfordrer også værestederne, som i det daglige ofte påtager sig ansvaret for, at den enkelte borger får den rette kontakt med de relevante offentlige instanser. Denne proces ses som en naturlig forlængelse af værestedernes rolle, som netop handler om at støtte op om værestedsbrugeren, være brobygger og få rykket vedkommende i en mere positiv og medspillende retning over for samfundet.

Udviklingen på digitaliseringsområdet i de kommende år må forventes at forløbe så hurtigt, at det stiller ekstra svære krav til værestederne om hele tiden at følge med. Men værestederne kan ikke stå alene med det ansvar, da de ikke kan overdrages den overordnede rådgivning af den enkelte borger, som hidtil har været kommunernes ansvar. Desuden er det også et ressourcespørgsmål på et område, der i forvejen er presset, og hvor mange væresteder ikke har personale nok til at kunne udfylde denne opgave.

Udbetaling Danmark og borgerservicecentre

Et af grundelementerne i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi er Udbetaling Danmark. En ny myndighed, som skal stå for udbetaling af offentlige ydelser, som kommunerne førhen var ansvarlige for. Udbetaling Danmark bliver således ansvarlig for at udbetale ydelser som førtidspension, folkepension, boligstøtte, barseldagpenge og familieydelser.

¹ Kilde: <http://www.digst.dk/Digitaliseringsstrategi/Den-faellesoffentlig-digitaliseringsstrategi-2011-15>

Borgerbetjeningen kommer hovedsageligt til at foregå via selvbetjening på borger.dk. Udbetaling Danmark kan dog kontaktes pr. telefon og mail, hvis man ikke har mulighed for at benytte deres digitale selvbetjening. Ligeledes henviser Udbetaling Danmark til, at den enkelte borger henvender sig til egen kommune i tilfælde af, at man har svært ved at benytte selvbetjeningen eller har svært ved at forstå indholdet af den digitale post fra Udbetaling Danmark. Denne henvisning retter sig primært mod kommunens borgerservicecenter, hvor den enkelte kan få bistand til at tage kontakt til Udbetaling Danmark, søge om forskellige tilskud hos Udbetaling Danmark etc.

Faktum er dog, at man i rigtig mange kommuner har valgt at centralisere borgerservice som led i kommunale besparelser med netop de kommende digitaliseringsinitiativer som begrundelse. Resultatet heraf er, at mange små byer ikke længere har et borgerservicecenter, hvor man kan møde en myndighedsperson. I bedste fald er man henvist til at kommunikere med kommunens medarbejdere gennem en skærm, fx på det lokale bibliotek – i værste fald skal man køre hen til nærmeste større by for at kunne komme i kontakt med det relevante personale. Dermed er vejen for mange udsatte borgere uendelig lang, hvis man ønsker at komme i kontakt med sin kommune, for slet ikke at tale om hvor lang vejen bliver, hvis man ønsker at få bistand til at komme i kontakt med andre dele af det offentlige system – i det her tilfælde Udbetaling Danmark.

Hvor stiller det de socialt udsatte?

Digitaliseringsprocessen er nu for alvor sat i gang, og det stiller krav til alle borgere i det danske samfund. De fleste borgere vil formentlig ikke mærke den store forskel i deres hverdag, mange vil sågar have gavn af de tiltag, der ligger i initiativerne – omvendt udgør digitaliseringen en af de største barrierer for socialt udsatte borgere og den kontakt, de både er vant til samt har behov for, i forhold til de offentlige instanser. Konsekvensen er, at disse borgere bliver endnu mere marginaliserede, end de er i forvejen, da de får endnu sværere ved at finde rundt indenfor det offentlige – fx i forhold til ansøgning vedrørende udbetaling af offentlige ydelser.

På nuværende tidspunkt er der i hvert fald en stor utryghed blandt mange socialt udsatte, som simpelthen ikke er klar over, hvilke konsekvenser de digitale løsninger vil få for deres hverdag. Og der er desværre ingen hjælp at hente i de vejledninger, handleplaner og strategier, som kommunerne har udarbejdet. Disse henvender sig i overvejende grad til den brede del af befolkningen, og det billede, der mere og mere tegner sig, er, at nogle af samfundets mest udsatte borgere er overladt til sig selv. Vi har endnu til gode at se, hvordan de enkelte kommuner vil sikre, at også de udsatte borgere i vores samfund ikke skal betale den største pris for digitaliseringsprocessen.

Digitaliseringspuljen

I 2012 blev der udbudt en pulje på 7,4 mio. kr. over 4 år med henblik på at "styrke socialt udsattes it-muligheder"². 17 ansøgere, heraf 8 kommuner, har fået penge til at skabe projekter og dermed hjælpe socialt udsatte ind i det nye digitaliseringssamfund.

² http://www.sm.dk/Puljer/social-omraader/oversigt_fordelte_tilskud/Documents/Tilskud%20UDSIT%202012.pdf <http://www.sm.dk/Puljer/social-omraader/oversigt_fordelte_tilskud/Documents/Tilskud%20UDSIT%202012.pdf>

ET SYN PÅ UDSATTEOMRÅDET

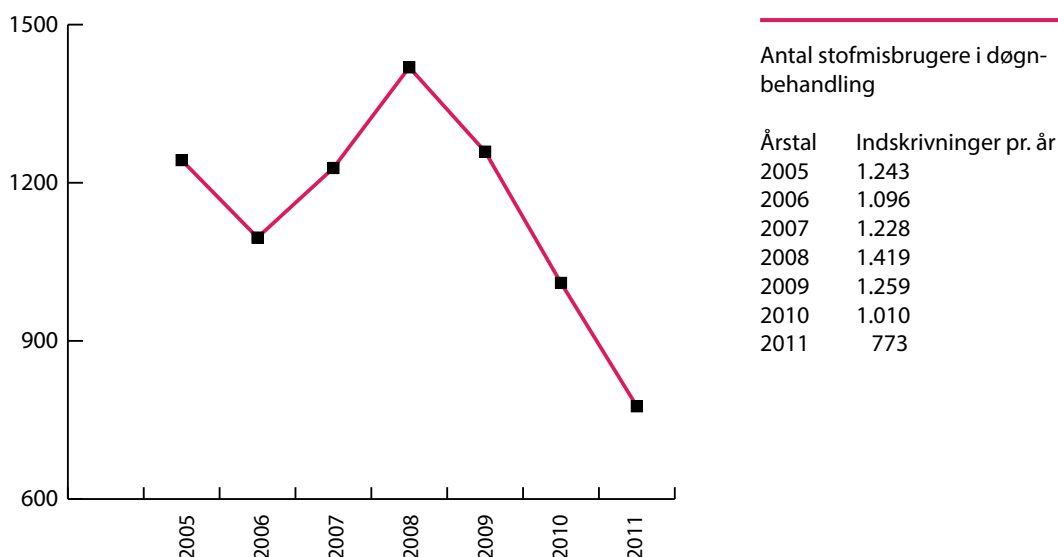
En af udfordringerne ved at skrive en årsrapport på udsatteområdet er, at fakta og data ikke er let tilgængelige. Da vi sidste år udgav årsrapporten, var oplevelsen, at det var svært dels at finde ud af, hvor tallene kunne findes, dels at sammenligne tallene, da de opgøres forskelligt, både nationalt og internationalt. Bl.a. narkodødstallene, som i en international sammenligning er usikre, da et narkodødsfald er defineret forskelligt i forskellige lande, lige som narkodødsfald registreres forskelligt i hhv. Rigspolitiets statistik og Sundhedsstyrelsen. Udfordringen er ikke blevet mindre, bl.a. omlægges databasen for statistik for døgntilbeholdning, hvilket gør, at der pt. ikke kan trækkes tal fra indværende år. Der er også tal, der ikke er opgjort siden sidste års rapport, fx antallet af misbrugere.

For de tal, der er tilgængelige, ser vi desværre en negativ tendens både for i år og årene før – gælden vokser, fattigdommen stiger, antallet af døgntilbeholdninger falder, og sådan fortsætter det. En positiv udvikling er, at antallet af tvangsudsættelser er faldet. Socialministeren har afsat 100 mio. kr. på narkoområdet, og forhåbentlig vil det afspejle sig i de kommende års statistikker og vende den negative spiral.

Flere misbrugere, mere behandling – og uigennemsigthed

Tallene viser, at antallet af stofmisbrugere fortsat øges. Sidste optælling af antallet af stofmisbrugere i Danmark stammer fra 2010, og tallet har været støt stigende. Samtidig bliver flere tilbudt behandling ambulant, mens andelen af stofmisbrugere, der får døgntilbeholdninger, er faldet betydeligt gennem de sidste år. Således er det sidste tal, det har været muligt at finde, det laveste tal nogensinde, nemlig 773 døgntilbeholdninger i 2011. Siden tallene for årsrapporten 2011 er udviklingen således umulig at følge. Databasen for registrering af døgntilbeholdninger er ved at blive omlagt, og derfor er der ingen adgang til tal for, om antallet af døgntilbeholdninger er faldet eller steget, og på Center for Rusmiddelforskning er udmeldingen, at tallene er for usikre for 2012, så derfor ønsker de ikke at oplyse nogen foreløbige tal – men set i lyset af de sidste års udvikling og kommunernes fortsat pressede budgetter, er antallet af døgntilbeholdninger sandsynligvis ikke steget.

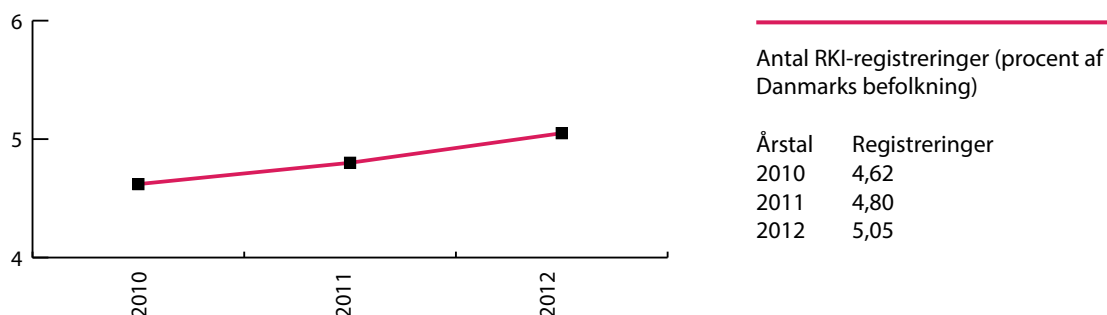
GRAF 1: Antal stofmisbrugere i døgntilbeholdning

Gælden vokser og fattigdommen stiger

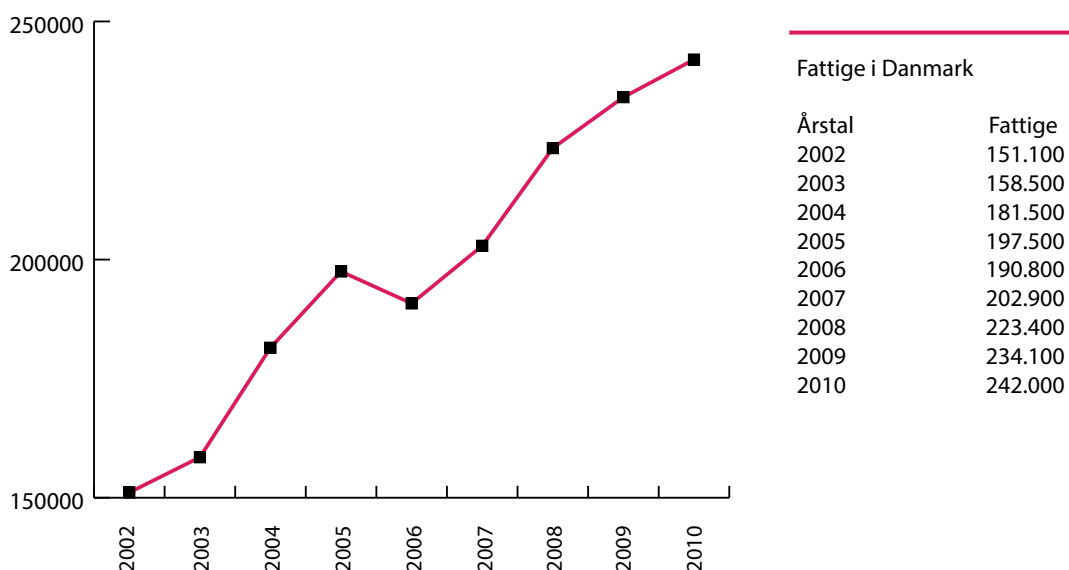
Holdningsundersøgelsen blandt værestedsbrugerne slår igen i år fast, at gæld er en af de faktorer, flest socialt udsatte lider under – 46,4 % drømmer om at blive gældfri, og 40,7 % angiver, at gæld er deres største problem. Desuden viser analyser fra Experian, at antallet af registrerede i RKI fortsat vokser. Over de sidste 4 år er andelen vokset betragteligt, hvilket også ses som en konsekvens af den økonomiske krise, der startede i 2008.

GRAF 2: Antal af RKI-registreringer

Samtidig viser beregninger fra Arbejdernes Erhvervsråd, at fattigdommen stiger. Danmark har ingen fattigdomsgrænse, men hvis man anvender OECD's fattigdomsgrænse, er en familie fattig, hvis indkomsten er mindre end halvdelen af medianindkomsten i Danmark. Stigningen fortsætter, og de nyeste tal viser, at tallet er steget med ca. 8.000 fra 2009 til 2010 (tallet fra 2009 er 234.100, mens 2010-tallet er 242.000 personer¹).

GRAF 3: Fattige i Danmark

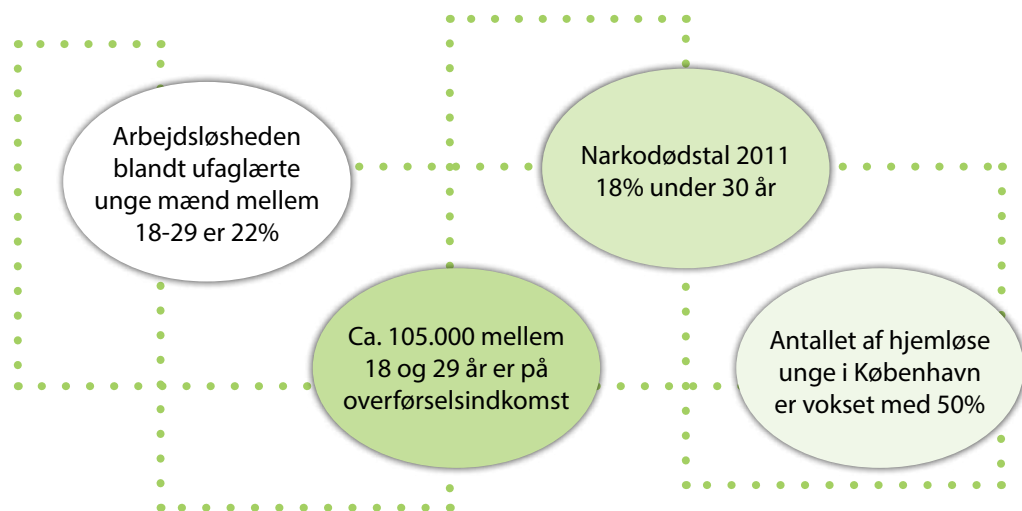

¹ Dette tal angiver antallet af fattige personer fraregnet studerende.

I sidste års rapport redegjorde vi for, hvordan gældsrådgivningen er geografisk forfordelt ift. provinsen og de mere udsatte områder, hvor der er behov for gældsrådgivning. Dette fremgår af Experians RKI-analyse, der viser, at bl.a. Lolland og Guldborgsund er blandt de ti kommuner med flest registreringer i RKI ift. indbyggertal, men med nærmeste gældsrådgivning i København. I 2012 kom der igen puljemidler mhp. at udbrede gældsrådgivningen også til mindre byer. Forhåbentlig ses der en effekt af disse de kommende år.

Ungegruppen vokser

På mange felter inden for udsatteområdet er det tydeligt, at der er en ungeproblematik. I narkodødstallene for 2011 kan man læse, at 18 % er under 30 år, og i København er antallet af hjemløse unge vokset med 50 % fra 2009 til 2011². Generelt melder værestederne om flere unge brugere, og stadig flere steder er der behov for behandlingspladser til unge under 18 år. Arbejdsløsheden er en af årsagerne til, at stadig flere unge bliver socialt udsatte. Ca. 105.000 mellem 18 og 29 år er på overførselsindkomst³, og tallet er fortsat stigende. Mange af værestedsbrugerne har en begrænset uddannelsesmæssig baggrund, som er afsluttet med folkeskolen, og arbejdsløsheden blandt ufaglærte unge mænd mellem 18-29 er på 22 %⁴.

Udsatteråd

Processen er gået i stå. Så kort kan man desværre opsummere udviklingen i nyetablerede udsatteråd i 2012. Ifølge Rådet for Socialt Udsattes⁵ opgørelse over lokale udsatteråd er det således kun én kommune, der har fået oprettet et råd i denne periode. Det er i sig selv bekymrende – men det, der er endnu mere bekymrende er, at nogle kommuner tilsyneladende har misforstået deres rolle i forhold til kommunens udsatte borgere.

Rådenes rolle er at agere som et rådgivende organ på det kommunalpolitiske niveau og dermed fungere som et talerør for de socialt udsatte borgere i kommunen. Da medlemmerne af lokale udsatteråd oftest er dem, der ved, hvad der rører sig på området, kan de forelægge problemstillinger og ini-

² <http://www.dr.dk/P4/Kbh/Nyheder/Koebenhavn/2012/11/14/092638.htm>

³ <http://www.ae.dk/analyse/105000-unge-er-dag-pa-overforeselsindkomst>

⁴ <http://www.ae.dk/analyse/over-hver-femte-ung-uden-uddannelse-er-ledig>

⁵ Kilde: "Årsrapport 2012", Rådet for Socialt Udsatte.

tiativer for kommunens beslutningstagere. Der er således et forebyggende element i udsatterådernes arbejde, som nogle kommuner antagelig undervurderer. I stedet tyder det på, at disse kommuner først vil tage initiativ, når der er tilpas mange af kommunens borgere, der sover på gaden: "Lige nu synes vi ikke, der er behov for at have sådan et råd, for vi mener ikke, der er så mange, der har behov for det lige nu (...) Vi tror, at der findes unge, som bor rundt omkring hos venner og bekendte, men problemet er ikke så stort endnu. Og vi har ikke nogen hjemløse, som sover i en papkasse"⁶. Sådan en udtalelse stiller i hvert fald spørgsmålstejn ved nogle kommuners forståelse af, hvilken funktion et udsatteråd egentlig har.

Social- og Integrationsministeriet har udmøntet en pulje på 2,8 mio. kr. over en periode på 3 år i forsøget på at få etableret endnu flere lokale udsatteråd. Ministeriet selv forventer, at der med udmøntningen kan etableres 7-10 nye råd. Vores opfordring til kommunerne er, at der igen bliver sat skub i processen omkring etableringen af nye udsatteråd, da erfaringen er, at socialt udsatte borgere derigennem bliver hørt og får medindflydelse på nogle af de tilbud, som kommunen tilbyder dem.

⁶ Kilde: "Kommunen dropper det lokale råd", Vejle Amts Folkeblad, 08.10.2012

Kilder: Graf 1: Narkotikasituationen 2012: <http://www.sst.dk/publ/Publ2012/11nov/NarkositDK2012.pdf>
Graf 2: <http://www.experian.dk/assets/presse/brochures/experians-rki-analyse-august-2012.pdf>
Graf 3: <http://www.ae.dk/analyse/antallet-langvarigt-fattige-er-steget-med-80-procent-danmark>

dobbelt
✓ KNUDEPUNKTMETODEN
skal man så bare gange med 2?

$$I_1 = \frac{V_1 + E_1}{R_1} = \frac{-0,885 + 5}{220} = 18,7 \text{ mA}$$

$$I_2 = \frac{V_1 + E_2}{R_2} = \frac{-0,885 + 2,8}{150} = 12,8 \text{ mA}$$

$$I_3 = \frac{V_1 - E_3}{R_3} = \frac{-0,885 - 9,5}{330} = 31,5 \text{ mA}$$

A thick, hand-drawn red border frames the entire page. In the center, a red oval is drawn with a brushstroke, enclosing the text.

MINE NOTATER

- FORMSAMLING -

VÆRESTEDSUNDERSØGELSEN 2012: DET ER BLEVET KOLDERE

Sidste år gennemførte vi for første gang en holdningsundersøgelse blandt værestedsbrugere. 2012-undersøgelsen har ikke denne form for nyhedsværdi. Til gengæld, og nok så vigtigt, er det i år første gang, at undersøgelsen er blevet gentaget. Det giver for første gang mulighed for ikke blot at få et øjebliksbillede, men også at få et indtryk af udviklingsretningen for socialt udsatte i Danmark. Vel at mærke når de selv skal sige det, og ikke filtreret gennem medier og politikere.

I sommeren 2012 er brugere af landets mange væresteder blevet bedt om at deltage i en spørgeskemaundersøgelse om deres baggrund og holdninger. Undersøgelsen gentager en tilsvarende undersøgelse fra 2011 og kan derfor give en strømpil om udviklingsretningen blandt socialt udsatte.

1. Samlet: Et genkendeligt billede med koldere vinde

Og hvad er så resultatet? Overordnet kan vi sige, at billedet i år i høj grad er genkendeligt i forhold til sidste år. Respondenterne har samme profil i år som sidste år, når man ser på baggrundsfaktorer som køn, geografisk fordeling, alder, etnisk baggrund, boligforhold, uddannelse, samliv, parforhold, børn og brug af værested. Det underbygger undersøgelsens repræsentativitet for værestedsbrugerne som gruppe. Det gælder også selvom undersøgelsen i år er blevet udvidet med en række væresteder under Blå Kors. Svarpersoner herfra udgør i år knap 12 % af det samlede antal, men det påvirker ikke billedet på afgørende vis, dels fordi deres vægt er så beskeden, dels fordi deres besvarelser er helt på linje med gruppen som helhed.

Indtægtsgrundlaget er som sidste år langt overvejende overførselsindkomster. Færre er på revalidering, mens flere er på kontanthjælp og førtidspension.

Man genkender også værestedsbrugernes prioriteringer mht. hvilke problemer, de ikke kan få hjælp til (gæld og tænder er stadig vigtigst), de grunde de nævner, til at de kommer på værestedet (med den vigtige tilføjelse, at markant flere i år kommer der for et måltid mad), og deres prioritering af, hvad der er vigtigst i livet, hvor rækkefølgen stadig er: Familie, venner, fritid og arbejde. Og hvor de stadig har markant lavere prioritering af arbejde end befolkningen som helhed. Det er samme drømme, der nævnes hyppigst, nemlig – i prioriteret rækkefølge: At blive gældfri, at blive mere sund, at rejse, at få et liv uden smerter og at opleve kærlighed.

Og også når man ser på de øvrige holdninger, ligner svarfordelingerne sidste års undersøgelse. Med én meget vigtig tilføjelse: Det er gennemgående blevet lidt værre. Udviklingsretningen er ikke opmuntrende. Det er ikke et katastrofalt meget værre billede, der tegner sig, men det er som sagt lidt værre, og det er det på en meget bred front af undersøgelsens spørgsmål. Det skal ses i forhold til, at billedet sidste år i forvejen var ganske trist.

Kort opsummeret ser udviklingen sådan ud:

- Færre værestedsbrugere er "meget lykkelige", og flere er "slet ikke lykkelige". Gruppen var allerede sidste år markant mindre lykkelig end befolkningen som helhed (i et af verdens lykkeligste lande), og i år er det blevet værre.
- Flere oplever ensomhed som deres største problem.
- Flere har et "meget større" behov for støtte fra det offentlige end for et år siden.
- Flere er pessimistiske om egen situation og tror, at de vil have endnu større behov for støtte om et år.

- Færre synes, at forholdene for socialt udsatte har udviklet sig til det bedre i de senere år.
- Færre synes, at deres egne forhold er blevet bedre i de senere år.
- Færre oplever, at de har stor indflydelse på deres eget liv.

Mange af disse svar peger i retning af et mindre personligt overskud, hvilket også kan være grunden til udviklinger, som at:

- Markant færre dyrker idrætsaktiviteter.
- Færre laver frivilligt arbejde på værestedet.
- Færre drømmer om at udfolde sig kunstnerisk eller personligt.
- Færre drømmer om at få mere frihed.

Måske er disse udviklinger en afsmitning fra krisen og det hårdere debatklima i samfundet, hvor holdningerne til socialt udsatte på overførselsindkomst generelt er blevet mere kritisk og tonen mere hård. Det er muligvis også det, der afspejler sig i, at:

- Flere drømmer om at få et job (om end det stadig kun ligger på en 8. plads ud af 16 – sidste år lå det nummer 10).
- Markant flere mener, at grunden til, at nogen er i social nød, skyldes dovenskab og manglende viljestyrke. Dette nævnes af 16 % mod 10 % sidste år – en markant stigning, og den eneste årsag, som er steget siden sidste år, selvom langt flere stadig nævner "uretfærdighed i samfundet" (45 %), "den moderne udvikling" (36 %) og "uheld" (34 %). Og selvom værestedsbrugerne stadig ligger langt fra gennemsnitsbefolkningen på dette spørgsmål, peger det på, at debatklimaet også har haft en virkning på socialt udsattes holdninger.

Endelig kan det være det, der giver sig udslag i nogle af spørgsmålene om forholdet til omverdenen:

- Markant færre mener, at "folk er til at stole på", og markant flere mener, at "man kan ikke være for forsigtig, når man har med andre mennesker at gøre".
- Markant færre er stolt over at være dansker.

Kløften i forhold til resten af samfundet var et vigtigt tema i rapporten om sidste års undersøgelse. Og den synes ikke at være blevet mindre i år, tværtimod. Det er koldt uden for normalsamfundets hovedstrøm, og i løbet af det sidste år er vindene blevet endnu en lille smule koldere. Sammenhængskraften er blevet lidt mere belastet.

2. Nye aspekter til billedet

Der er i årets undersøgelse stillet enkelte nye spørgsmål. De tilføjer nogle vigtige nye aspekter til billedet af gruppen af værestedsbrugere.

Det mest markante nye aspekt vedrører værestedsbrugernes personlige baggrund. På spørgsmålet "har du været anbragt uden for hjemmet?" svarer hele 29 % ja. Et vidnesbyrd om en gruppe, hvor rigtig mange har fået en skæv start på livet, og allerede fra et tidligt tidspunkt har været udsat.

Et andet nyt aspekt er et spørgsmål, der giver et skarpere signalement af svarpersonernes profil mht. hvilke konkrete problemer, de har oplevet. 51 % nævner alkoholisme, 43 % stofafhængighed. Økonomiske problemer nævnes også af ca. halvdelen i form af gæld (51 %) og ledighed (42 %). Både psykiske og fysiske sygdomme nævnes af mere end 40 %, hvoraf mange har flere diagnoser. Godt en fjerdedel har begået kriminalitet, og godt en fjerdedel har oplevet hjemløshed.

Som mulige indtægtskilder har årets undersøgelse tilføjet prostitution, kriminalitet og tiggeri, men de nævnes af meget få. Kun kriminalitet nævnes af mere end 1 %, nemlig 2,8 %.

Mindre problemorienteret er der spurgt ind til værestedsbrugernes IT-adfærd. 56 % svarer, at de har en profil på facebook eller andre sociale netværk. (Dette spørgsmål var også med sidste år, hvor der var 57 %, en forskel, der ikke er statistisk signifikant). Værestedsbrugere med NemID ligger på et tilsvarende niveau, 57 %, og endelig er der 68 %, der opgiver, at de har en e-mail-adresse.

3. Om undersøgelsen

Undersøgelsen er gennemført hen over sommeren 2012. Den er foregået som en spørgeskemaundersøgelse på væresteder, som er medlem af LVS. I år er den desuden blevet foretaget på en række Blå Kors-tilknyttede væresteder. Svarpersonernes fordeling er 88 % LVS og 12 % Blå Kors.

I alt 719 personer har deltaget fra væresteder i 51 kommuner. Ca. halvdelen af LVS' væresteder og over halvdelen af landets kommuner er repræsenteret.

Værestederne er fristeder, hvor man som bruger ikke bliver registreret. Derfor findes der ingen nøjagtige tal for gruppen og dens sammensætning på køn, alder, uddannelse osv. Men det vurderes, at der er ca. 14.000 brugere i alt af LVS' væresteder. På den baggrund må en stikprøve på 719 betegnes som et solidt grundlag, og andre indikatorer peger på, at undersøgelsen kan vurderes til at være ganske repræsentativ.

4. Hvem har svaret? Baggrundsfaktorer

Her kort om sammensætningen af undersøgelsens svarpersoner på nogle konkrete baggrundsfaktorer og sammenlignet med sidste års respondentprofil.

Køn: 63 % af svarpersonerne er mænd, 37 % er kvinder. I 2011 var fordelingen stort set den samme.

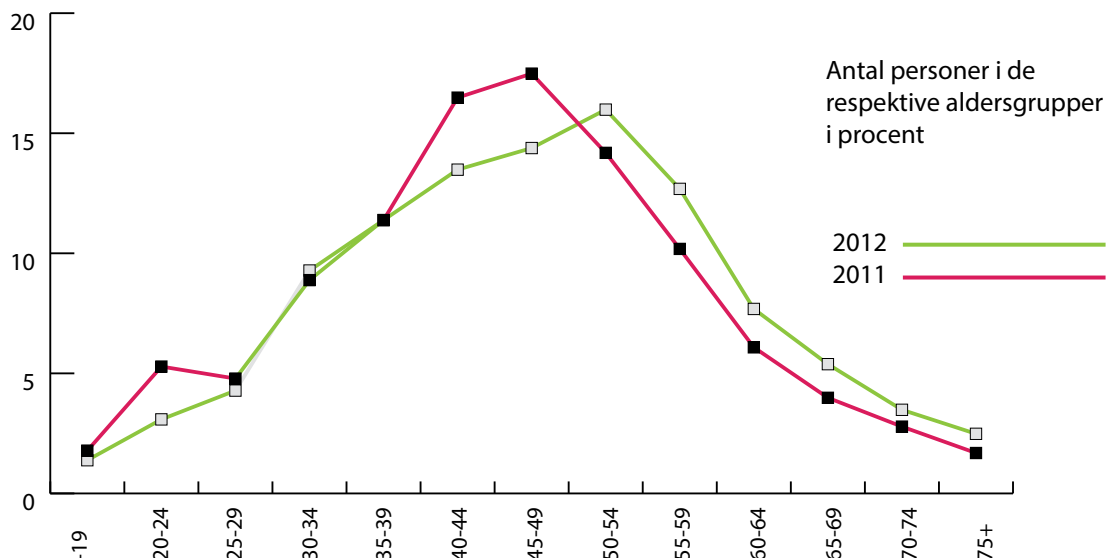
Geografi: 701 af svarpersonerne har angivet hjemkommune fordelt med 62 i Hovedstadsområdet, 113 på Sjælland/Lolland-Falster, 151 på Fyn og 375 i Jylland. Det er en fordeling, der afspejler værestedernes geografiske fordeling. I forhold til sidste år er der lidt flere svar fra Jylland og lidt færre i de øvrige landsdele, til dels en afspejling af, at de Blå Kors-væresteder, der har deltaget, alle ligger i Jylland (fraset en enkelt Blå Kors-respondent i Næstved).

Aldersfordeling: Som det fremgår af figuren, er aldersfordelingen forskudt en lille smule mod de ældre aldersklasser. Den stemmer dog stadig godt overens med værestedernes egne vurderinger.

Nationalitet/etnisk baggrund: Sidste år blev der spurgt "Er du født i Danmark?", hvilket var tilfældet

Aldersfordeling

Undersøgelsens respondenter fordelt efter alder

Kilde:

Værestedsundersøgelse 2011 og 2012: Sammenslutningen af Værestedsbrugere I Danmark (SVID), Landsforeningen af Væresteder (LVS)

for 92 % af respondenterne. I år var ordlyden ændret til "Har du anden etnisk baggrund end dansk?". Her svarede 11 % ja og 88 % nej. En lille forskel, men næppe væsentlig.

Boligforhold: Langt de fleste, 80 %, svarer, at de bor i egen bolig. Det er flere end sidste år, hvor det var 72 %. Der er stadig meget få, der har boet på gaden den seneste måned, selvom det er steget fra knap 1 % til knap 3 %.

Uddannelse: Både andelen med en gymnasial uddannelse (15 %) og en erhvervsuddannelse (27 %) ligger på samme niveau som sidste år. Lidt færre har en videregående uddannelse – 14 % i år mod 19 % i sidste års undersøgelse. I svargruppen har 41 % således en kompetencegivende uddannelse mod 69 % af de 30-69 årige i befolkningen som helhed (Statistisk Årbog). En markant lavere andel, men dog en ganske stor del af gruppen.

Samliv, parforhold og børn: Her er mønsteret utrolig tæt på sidste års. 12 % svarer, at de er gift (som i 2011), 30 % at de er skilt eller separeret (29 % sidste år), 7 % er enke/enkemand (6 % i 2011), og 51 % har aldrig været gift (52 % i 2011). 32 % har en fast kæreste (mod 34 % sidste år). 38 % har ingen børn (som i 2011), 22 % har 1 barn (20 % i 2011), 23 % har 2 børn (25 % i 2011), og 17 % har flere end 2 børn (17 % i 2011). Mange socialt udsatte mennesker har altså selv børn, hvilket er vigtigt at være opmærksom på.

Værestedet: Mønsteret mht. at komme på værestedet ligner meget sidste års. 44 % kommer dagligt på værestedet, 43 % kommer et par gange om ugen, 9 % et par gange om måneden. Sidste år var

tallene hhv. 42 %, 44 % og 11 %. Vi har altså fat i værestedernes kernebrugere. Den vigtigste grund til at komme på værestedet er at møde andre, hvilket nævnes af 79 %, stort set samme andel som i 2011. Til gengæld er der sket en markant stigning i den andel, der kommer for at få et måltid mad. Denne grund nævnes af 42 % og er nu den næsthøypigst nævnte årsag til, at brugerne kommer på værestedet, hvor det i 2011 kun blev nævnt af 30 %. 36 % kommer for at deltage i diverse aktiviteter, og 34 % kommer for at få hjælp i deres situation. Sidste år lå disse grunde på samme niveau, hhv. 38 % og 29 %.

5. Værestedsbrugernes holdninger – tendenser siden 2011

Her præsenterer vi nogle uddrag fra undersøgelsen, der viser værestedsbrugernes opfattelse af livet, deres egen situation, problemer og drømme, deres syn på samfundet og andre mennesker. Vi sammenstiller tallene med tallene fra sidste års undersøgelse, og i enkelte tilfælde med den nationale værdiundersøgelse fra 2008¹. Det giver et oplysende perspektiv på, hvor værestedsbrugere adskiller sig fra befolkningen som helhed – og hvor de ligner. Desværre er den nationale undersøgelse ikke blevet opdateret siden 2008, så sammenligningerne må naturligvis tages med forbehold for, at befolkningens holdninger formentlig har flyttet sig siden da, især pga. krisen, som indtraf i 2008.

¹ Peter Gundelach m. fl.: Den danske værdiundersøgelse, 2008. DDA-21432, 1. udgave (ved Birgitte Grønlund Jensen og Nanna Floor Clausen). Odense, Dansk Data Arkiv 2009

Den (stadig) mindre lykkelige del af befolkningen: Det er ikke nogen dans på roser at være socialt udsat, og det afspejles på spørgsmålet om, hvor lykkelig man selv føler sig.

Alt taget i betragtning – hvor lykkelig eller ulykkelig synes du selv, du er?

På grund af afrunding summer tallene ikke altid til 100. Response procent.

	2012	2011	Befolkningen 2008
Meget lykkelig	13,4	11,7	47
Ret lykkelig	46,9	50,5	49
Ikke særlig lykkelig	27,5	23,6	3
Slet ikke lykkelig	6,5	5,3	0
Ved ikke	9,7	8,9	0

Det er dette spørgsmål, der i internationale værdiundersøgelser næsten konsekvent placerer Danmark i top som et af verdens lykkeligste folkeslag. Som det fremgår, syntes 97 % af befolkningen i 2008, at den var meget eller ret lykkelig. De tilsvarende tal for gruppen af værestedsbrugere ligger på et meget lavere niveau. Siden sidste år er det faldet yderligere en smule, fra 63 % til 60 %. Og andelen af svarpersoner, der synes, at de enten ikke er særlig lykkelige eller slet ikke er lykkelige, er steget fra 29 % til 34 %.

Stigende ensomhed: Hvor er det, skoen trykker? Et vink får man fra spørgsmålet om, hvad det største problem er.

Hvad er dit største problem? (rangordnet efter 2012-svar)

Tallene summer ikke op til 100 pga. muligheden for at afgive flere svar. Response procent.

	2012	2011
Økonomi	40,9	38,9
Sygdom	39,8	37,9
Afhængighed	28,4	26,7
Mig selv	27,1	29,7
Ensomhed	25,9	20,3
Kontakten til andre mennesker	15,9	13,4
Samfundets syn på mig	12,5	11,3
Kommunen	9,8	13,9
Ved ikke	7,6	5,0

Økonomi og sygdom nævnes af næsten 40 %, afhængighed nævnes af 28 %, "mig selv" af 27 %. Disse svar-andele ligger på niveau med sidste års undersøgelse. Andelen, der nævner ensomhed, er steget markant, fra 21 % til 26 %. Kontakten til andre mennesker og samfundets syn på udsatte ligger på lavere niveauer, men de er begge steget. Faktisk er alle de oplistede problemer nævnt af flere end sidste år, undtagen kommunen.

Større behov for støtte: Der er også lidt flere, der angiver, at de har et større behov for støtte, end de havde for et år siden.

Har du større behov for støtte fra det offentlige i dag, sammenlignet med for et år siden? Med støtte mener vi alle former for hjælp. dvs. vejledning, behandling og økonomisk hjælp

Response procent.

	2012	2011
Meget større	23,2	19,7
Lidt større	16,5	18,5
Uændret	34,3	30,7
Lidt mindre	6,5	8,2
Meget mindre	11,2	13,9
Ved ikke	8,3	8,9

Der er samlet en overvægt af værestedsbrugere, der oplever at have større støttebehov i forhold til dem, der oplever mindre støttebehov. Og den overvægt er steget ret markant siden 2011.

Lidt optimisme kan man finde på spørgsmålet om næste års behov. Her er der en overvægt, der mener, at det bliver mindre i forhold til de, der mener, at det bliver større. Men også her er retningen negativ. Der er både flere, der mener, at behovet bliver større, og færre, der mener, at det bliver mindre. I 2011 var der målt på denne måde: 11 % flere optimister end pessimister. I 2012 er der kun 5 % flere optimister.

Hvordan tror du, dit behov for støtte fra det offentlige vil være om et år, sammenlignet med i dag?

Response procent.

	2012	2011
Meget større	8,2	7,7
Lidt større	12,8	11,2
Uændret	40,3	36,1
Lidt mindre	12,6	14,4
Meget mindre	13,2	15,3
Ved ikke	12,9	15,3

Værre at være socialt udsat: Hvis man ser generelt på forholdene for socialt udsatte, og hvordan de udsatte oplever udviklingen i de senere år, er der heller ikke den store glæde at spore. Ca. en femtedel mener, at forholdene er blevet bedre, men meget få mener, at de er blevet meget bedre. Og langt flere oplever, at forholdene er blevet værre eller meget værre. Til gengæld er udviklingen ikke entydigt negativ siden sidste år: Der er færre, der mener, at det er blevet meget værre.

Hvordan synes du forholdene for socialt udsatte har udviklet sig i de senere år?

Response procent.

	2012	2011
Meget bedre	3,3	5,6
Bedre	19,7	21,6
Uændrede	22,5	17,8
Værre	29,0	25,1
Meget værre	14,4	18,1
Ved ikke	11,1	11,8

Optimismen viger: Man ser ofte, at folk bedømmer deres egen situation bedre, end de bedømmer situationen for den gruppe, de tilhører. Det gælder også her. På spørgsmålet om deres egne forhold er der markant flere, der mener, at de har udviklet sig til det bedre. Sådan var det også i 2011.

Hvordan har dine egne forhold udviklet sig i de senere år?

Response procent.

	2012	2011
Meget bedre	18,6	23,2
Bedre	30,3	31,6
Uændrede	24,7	19,9
Værre	14,0	16,2
Meget værre	8,2	6,8
Ved ikke	4,3	2,4

Men igen: Siden 2011 er det gået den gale vej. Andelen, der mener, at de har fået bedre eller meget bedre forhold, er faldet med 6 %.

Lidt større afmagt: Hvordan ser værestedsbrugerne deres mulighed for at øve indflydelse på egen situation? Det fik vi et relativt positivt vidnesbyrd om sidste år, hvor langt over halvdelen mente, at de havde enten ret stor eller meget stor indflydelse. I 2012 er der også et stort flertal, der mener dette, men også her må vi konstatere en lille forværring. Et fald fra 73 % til 68 %.

Hvor stor indflydelse har du selv på, hvordan det går dig?		
	Response procent.	
	2012	2011
Meget stor indflydelse	40,3	44,5
Ret stor indflydelse	27,9	28,4
Nogenlunde indflydelse	18,9	15,4
Lille indflydelse	7,7	7,3
Ingen indflydelse	1,7	2,3
Ved ikke	3,4	2,1

Idræt og frivilligt arbejde: Stort fald i deltagelsen: En pæn del af værestedsbrugerne dyrker idræt, men andelen er faldet ret markant fra 2011 til 2012. Fra 44 % til 33 % på blot et enkelt år.

Deltager du i idrætsaktiviteter på eller uden for værestedet?		
	Response procent.	
	2012	2011
Ja	32,9	44,4
Nej	65,4	54,0
Ved ikke	1,6	1,6

Tilsvarende er der væsentligt færre, der deltager i frivilligt arbejde på værestedet.

Laver du frivilligt arbejde på værestedet?		
	Response procent.	
	2012	2011
Ja	35,5	44,5
Nej	58,8	50,5
Ved ikke	5,8	5,0

Det kan være et tegn på mindre overskud blandt udsatte, eller det kan afspejle en udvikling i værestedernes aktivitetstilbud, som samtidig viser skrøbeligheden på området – værestederne er afhængige af ressourcer til at inspirere til og skabe fx idrætsaktiviteter.

Drømmene flyver lidt lavere: Ser man på, hvad værestedsbrugerne drømmer om i deres liv, er prioriteringsrækkefølgen næsten den samme som sidste år. Nogle af topscorerne består i problemer, man gerne vil være fri for: Man drømmer om gældfrihed, bedre sundhed og færre smerter. Af mere positive drømme – i den forstand, at det er noget, man ønsker at opnå frem for noget, man ønsker at blive fri for – nævnes især at rejse, at opleve kærlighed, at udfolde sig personligt og at få en kæreste/partner/ægtefælle.

Der er få ændringer i niveau og prioritering, men det springer i øjnene, at drømmen om at få et arbejde bliver prioriteret højere i 2012 end i 2011. Til gengæld er andelen, der drømmer om at udfolde sig kunstnerisk, faldet ret markant. Den ligger nu langt under drømmen om et arbejde. En anden drøm, der er dumpet ned ad listen, er drømmen om at få mere frihed. Den er nu rykket ned på sidstepladsen blandt de oplistede svarmuligheder.

Hvad drømmer du om i dit liv? Jeg drømmer om at:		
Tallene summer ikke op til 100 pga. muligheden for at afgive flere svar. Response procent.		
	2012	2011
blive gældfri	45,7	46,2
blive mere sund	39,8	40,2
rejse	36,3	33,2
få et liv uden smerter	33,0	31,3
opleve kærlighed	28,7	27,6
udfolde mig personligt	27,9	32,8
få en kæreste / parforhold / blive gift	26,2	24,6
få et arbejde	21,0	17,6
være selvforsørgende	19,0	19,6
blive stoffri	16,4	14,9
udfolde mig kunstnerisk	12,7	17,9
få en uddannelse	9,8	11,6
få børn	8,7	8,7
få et sted at bo	7,7	9,2
få et liv uden kriminalitet	7,1	9,2
få mere frihed	6,5	11,4
ved ikke	3,6	3,0
Andet	8,0	4,4

Afspejler disse ændringer hvad man kunne kalde en stigende erkendelse af de hårde realiteter i 2012? Og er det i så fald udtryk for ændrede konkrete forhold eller en ændret opfattelse af forholdene? Det sidste måske under påvirkning fra den politiske debat i samfundet.

Mere fordømmende holdning til fattigdom: Der er tegn i undersøgelsen på, at debatten om socialt udsatte har en virkning på gruppens holdninger. På spørgsmålet om, hvorfor nogen er i nød, er der en ganske stor stigning i andelen, der svarer, at det skyldes deres egen dovenskab og manglende viljestyrke. Som det ses af tabellen, er det den eneste af svarkategorierne, hvor opbakningen har ændret sig signifikant siden 2011. Fra godt 10 % til knap 16 %. På dette spørgsmål ligner værestedsbrugerne nu mønsteret i befolkningen som helhed (som det tegnede sig i 2008). Det ses dog også af tabellen, at værestedsbrugerne stadig peger på uretfærdigheden i samfundet i langt højere grad end befolkningen som helhed. Det samme gælder uheld som forklaring. Lidt mere end en tredjedel mener, at det er en uundgåelig følge af den moderne udvikling, og her er niveauet mere på linje med hele befolkningen.

Hvorfor er der nogen her i landet, som er i nød?

Tallene summer ikke op til 100 pga. muligheden for at afgive flere svar. Response procent.

	2012	2011	Befolkningen 2008
Fordi de er uheldige	33,5	33,5	21
Fordi de er dovne og mangler viljestyrke	15,6	10,4	14
Fordi der er uretfærdighed i vores samfund	44,7	44,6	22
Det er uundgåeligt i den moderne udvikling	36,0	35,2	31
Ingen af disse grunde	6,5	5,8	0
Ved ikke	12,4	10,1	3

Den lave tillid krymper yderligere: Værestedsbrugerne er langt mindre tillidsfulde end befolkningen som helhed. Sådan var det i 2011, og i 2012 er tilliden til andre faldet endnu et nøk.

Mener du, at folk er til at stole på, eller mener du, at man ikke kan være for forsigtig, når man har med mennesker at gøre?

Response procent.

	2012	2011	Befolkningen 2008
De fleste er til at stole på	42,7	46,2	75
Man kan ikke være for forsigtig	48,5	42,8	24
Ved ikke	8,8	11,1	1

Dette spørgsmål bliver i værdiundersøgelser ofte brugt som en indikator på graden af såkaldt "generaliseret tillid" i et samfund. En høj grad af generaliseret tillid anses af samfundsforskere for en afgørende faktor i et velfungerende demokratisk samfund. Derfor er der grund til bekymring, når mistilliden stiger, sådan som det ses her. Ikke kun for gruppen selv, men for samfundet og dets sammenhængskraft.

Markant mindre stolthed over at være dansk: Spørgsmålet om, hvorvidt man er stolt over at være dansker, berører også forholdet mellem den enkelte værestedsbruger og det omgivende samfund. Der er stadig et stort flertal på knap 70 % blandt værestedsbrugerne, som er stolte over at være danskere. Men det er faldet fra næsten 78 % på kun et år. Og det ligger markant lavere end befolkningens som helhed, som i 2008 lå helt oppe på 90 %.

Hvor stolt er du over at være dansker?			
	2012	2011	Befolkningen 2008
Meget stolt eller ret stolt	69,5	77,9	90,0

Tillid til institutioner: Et lille lys i mørket? I 2011 var der stor opmærksomhed om, at socialt udsatte føler sig diskrimineret. De føler sig dårligere behandlet end andre af kommune, politi, sundhedssystemet og i butikker. Sådan er det stadig – men netop på dette spørgsmål synes det i det mindste ikke at være blevet værre. Kun hos tandlægen gør det lidt mere ondt end sidste år – men det er stadig der, man føler sig mindst diskrimineret.

Hvordan mener du, at socialt udsatte bliver behandlet forskellige steder i forhold til andre borgere?		
	2012	2011
Kommunen	52,5	51,7
Politiet	49,5	52,0
Butikker	47,1	47,1
Praktiserende læge	30,4	30,6
Sygehuset	30,2	32,2
Tandlægen	28,6	24,8

I sig selv måske ikke nogen grund til stor begejstring, men i lyset af at tendensen på næsten alle andre spørgsmål er negativ, er det værd at bemærke. Og denne lille positive afvigelse fra den generelt negative tendens går igen i forholdet til samfundets institutioner.

Hvor stor tillid har du til de nedenstående institutioner?

Tabellen viser summen af "Meget stor" og "Ret stor", rangordnet. Tallene summer ikke op til 100 pga. muligheden for at afgive flere svar. Response procent.

	2012	2011	Befolkningen 2008
Sundhedssystemet	43,1	38,0	74
Politiet	43,1	42,1	90
Kongehuset	37,3	34,2	n.a.
Retsvæsenet	36,1	32,3	86
Skolevæsenet	36,0	30,3	75
Sociale organisationer	34,9	37,6	n.a.
Forsvaret	28,4	23,6	69
Folkekirken	27,0	25,4	61
Det sociale sikringssystem	24,6	17,1	68
Kommunen (2011, 2008: "Det offentlige")	23,5	17,2	66
Fagforeninger	23,0	23,4	55
Store virksomheder	13,8	13,9	50
Folketinget	12,1	11,1	69
Regeringen	10,5	8,2	54
Dagspressen	10,4	9,9	38
De politiske partier	5,6	5,2	41

Det ses, at den almindelige befolknings tillid til institutionerne stadig ligger tårnhøjt over den tillid, som gruppen af værestedsbrugere har. Der er meget langt igen, før socialt udsatte føler sig som en del af samfundet i lige så høj grad som befolkningen som helhed. Men netop på dette spørgsmål har billedet bevæget sig i positiv retning. Kun sociale organisationer, fagforeninger og store virksomheder får marginalt mindre tillid i 2012 end i 2011, ellers er der stigninger over hele linjen. Ikke mindst tilliden det sociale sikringssystem og til kommunen er vokset markant – selvom der her må tages forbehold for en ændret ordlyd på spørgsmålet om kommunen. Selv regeringen har vundet mere tillid i 2012, end den havde i 2011, en udvikling, der synes at være gået modsat det almindelige billede af "løftebrudsdebat" og dårlige meningsmålinger. Regeringen har ligefrem overhalet dagspressen – om end en tillidserklæring fra knap 11 % af værestedsbrugerne stadig ikke er overvældende.

Konklusion: Undersøgelsen peger samlet på, at tilværelsen for værestedsbrugerne er blevet hårdere i det år, der er gået mellem undersøgelsen i 2011 og den i 2012. På mange af spørgsmålene er det kun blevet lidt værre, på andre er det blevet væsentligt værre. Og det er en meget bred tendens på tværs af næsten alle de stillede spørgsmål. Der er yderst få steder, hvor det går den anden vej, og hvor den negative retning opvejes af lidt positive lysglimt. Det er blevet koldere at være værestedsbruger i 2012.

MINE NOTATER
SLUT

Jens vejmand.... arbejder han ved
kommunen?
LOL

ET LIV I FATTIGDOM

De sidste par år har været præget af økonomisk krise. Det har dog ikke ført til en større forståelse for livet på kanten af samfundet. Snarere tværtimod. I foråret 2011 tog Rådet for Socialt Udsatte initiativ til at gennemføre en række dialogmøder med mennesker, der er berørt af fattigdom. Møderne tegner et noget anderledes billede af en hverdag i fattigdom, end man hører fra mange andre sider i debatten.

Det er krisetider, og det har det efterhånden været længe. Alle er presset hele vejen rundt, nogen mister jobbet, og langtidsledigheden stiger som tegn på, at det er blevet sværere at komme ind på arbejdsmarkedet igen. De, der er i job, bliver bekymrede for at miste det, og selv jobs, der for bare få år siden har været regnet for trygge, er kommet i farezonen.

Man kunne håbe på, at en sådan situation ville få opmærksomheden til at samles om at bakke op om de sociale sikkerhedsnet og en mindske af utrygheden, bl.a. gennem styrkelse af social- og arbejdsmarkedspolitik.

Men man må sige, at erfaringen fra de sidste par år temmelig klart er den modsatte: Der er blevet større mistænksomhed og modvilje mod folk på overførselsindkomst og offentlig støtte. Hele stemningen er præget af, at man bebrejder dem, der, som det hedder, ikke bidrager positivt til samfundet. Man hører det fra kuglestødere, der mener, at arbejdsløse har en slap holdning, man hører det fra en (nu tidligere) SF-skatteminister, der mener, at det er god venstreorienteret politik at give skattelettelser til dem, der har arbejde, og finansiere det ved en udhuling af overførselsindkomsterne. Man hører det fra en beskæftigelsesminister, der mener, at der er sket et uheldigt skred blandt de unge i holdningen til at være på passiv kontanthjælp. Og man hører det fra en økonomiminister, der trækker på skuldrene over, at dagpengereformen fratager folk forsørgelsesgrundlaget. De to store mediesager på det socialpolitiske område det seneste år har drejet sig om "Fattige Carina" og "Dovne Robert", og hele tonen i de debatter har været domineret af forargelse over, at samfundets sociale ordninger er blevet for gavmilde, og at de bliver udnyttet af folk, der hverken har brug for dem eller har fortjent dem.

Dette klima har næppe gjort det nemmere at være socialt udsat. Især ikke, når økonomisk pressede kommunalbestyrelser og finansministre er på skarpt udkig efter nedskæringsmuligheder, der generer færrest mulige vælgere.

I foråret 2011 tog Rådet for Socialt Udsatte initiativ til at gennemføre en række dialogmøder med mennesker, der er berørt af fattigdom for at høre deres indtryk af livet med fattigdom. I alt deltog omkring 45 personer i tre dagslange dialogmøder, der var ledet af vidensvirksomheden Public Futures, for at diskutere, hvad det vil sige at leve i fattigdom. Møderne blev opsummeret i rapporten "Jeg drømmer om, at min journal bliver brændt" udgivet af Rådet for Socialt Udsatte, marts 2012.

I det følgende gengiver vi hovedlinjerne fra rapporten. Derudover indeholder rapporten en lang række helt konkrete idéer til, hvordan man kan hjælpe mennesker, der lever i fattigdom og hvordan man kan hjælpe folk ud af fattigdommen.

Økonomisk fattigdom

Hvordan føles fattigdom? Et svar, der går igen og igen, er, at det er et liv med mangler og afsavn. At være fattig i dagens Danmark er f.eks. ikke at have råd til at købe nødvendig medicin, ikke at have råd til bussen og ikke at have råd til at være sammen med venner og familie ved højtider og fødselsdage, fordi det koster penge at invitere og købe gaver.

Gæld er et meget stort og gennemgående problem. At slæbe rundt på en uoverstigelig gæld fra fortidens synder er noget af det, der gør, at situationen opleves helt håbløs for mange. Man hænger fast i et bagudrettet problem og kan ikke komme i gang med at se fremad.

"Hvis man bare kunne blive nulstillet..."

Regler, træk og modregninger gør, at mange, der lever i fattigdom, reelt rammer marginalsatter på 100 procent. Hvis én i husstanden får en indtægt, trækkes resten tilsvarende. I visse tilfælde oplever ægtepar at være nødt til at flytte fra hinanden for at kunne betale huslejen, og selv uden at indregne de menneskelige omkostninger, kan det umuligt være økonomisk for nogen parter.

"Jeg blev nødt til at flytte fra min kone, for at vi kunne have råd til, at hun beholdt lejligheden. Besøger jeg hende for tit, er det social svindel. Det er hårdt, at fattigdommen skal koste et ægteskab."

At leve i fattigdom er at leve med både afsavn og frygt

Udover den økonomiske fattigdom og dermed de ting og relationer, som mange må leve foruden, handler fattigdom også om den frygt, mange må leve med. Det er f.eks. frygten for at miste sine tænder, sit hjem, sit selvværd eller i værste fald sine børn.

Frygten udspringer af den manglende økonomiske sikkerhed, som f.eks. den utryghed, det giver at måtte spare forsikringerne væk, eller at man ikke har råd til den medicin, som lægen ordinerer. Men også af aldrig at kunne vide sig sikker på hjælpen fra det offentlige. Mange deltagere fortalte om en mistillidskultur, hvor de konstant har følelsen af at blive mistænkeliggjort, kontrolleret og straffet af det offentlige.

"Tak for i dag ...", sagde sagsbehandleren og gav mig hånden og fortsatte "... og husk, at vi til enhver tid kan tage dine børn fra dig."

Følelsen af mistro og ringeagt fra det offentlige system og fra andre borgere præger en hverdag i fattigdom, og det fylder livet med utryghed, angst og lede. Mange deltagere i dialogmøderne pegede på, at det er nødvendigt at gøre op med den mistillidskultur, hvor mennesker i fattigdom tillægges helt andre normer og værdier end befolkningen i øvrigt.

Fattigdom kan ramme bredt og hurtigt

For nogen er fattigdom en mere eller mindre direkte følge af social arv. Men fattigdom er en situation, der potentielt kan ramme alle, og mange af deltagerne fortæller, at de ikke i deres vildeste fantasi havde forestillet sig, at de skulle opleve fattigdommen på egen krop.

"Sidst jeg boede i Danmark, betalte jeg over 500.000 kroner i skat. Da jeg kom tilbage efter 15 år i udlandet, var det til en starthjælp."

Flere deltagere fortæller om livsforløb, hvor en række af uheldige situationer kan forandre en tryk hverdag til det modsatte. Krise på krise får tilværelser til at ramle sammen. Fyring leder til tvangsauktion og boligløshed til skilsmisse – alt sammen inden for få måneder eller år. I kølvandet kan følge isolation, psykisk nedtur og misbrug.

"Jeg har været oppe at betale topskat – ad to omgange. Men det gjorde bare turen ned på bunden så meget desto længere."

Ligeså hurtigt man kan ramme bunden, ligeså svært kan det være at komme op til overfladen igen.

Tabt i overgangen

Fattigdommen kan komme ud af det blå, men den kommer ikke ud af ingenting. Mange deltagere giver udtryk for, at det ofte er i overgangene mellem forskellige faser i livet, at det triste vendepunkt i deres tilværelse findes. Det gælder overgangene fra ung til voksen, hvor man fra sin 18-års fødselsdag forventes at tage ansvar for voksenlivet. Fra studerende til dimittend, hvor man fra uddannelsessystemets beskedne, men sikre kår, kastes ud på arbejdsmarkedet. Fra gift til skilt, hvor boopgørelse og forældremyndighed øger den i forvejen svære situation. Fra førtidspensionist til pensionist eller fra beskæftiget til arbejdsløs.

"Når ens liv ændrer sig, så tager det tid, sved og tårer at lære en ny måde at leve på. Der ville det være godt med en hjælpende hånd."

Alt sammen er store omvæltninger, der ændrer ens liv og selvopfattelse – og ofte også de muligheder, man har for at få hjælp fra det offentlige. Sammen med usikkerheden over, hvad der venter, er det netop i overgangene, at det går galt for mange. Opfattelsen er, at de vanskelige overgange er et oplagt sted at starte en tidlig indsats i bekæmpelsen af fattigdom.

Personen før systemet

Et gennemgående tema fra dialogmøderne er deltageres mange oplevelser med absurde episoder i kontakten med kommunen, som er dikteret af systemets logik og krav – og ikke af de socialt udsattes. Det er f.eks. opfattelsen af et bureaukrati, der gør, at man er tilknyttet tre forskellige indsatser f.eks. jobplan, boplan, social handleplan – alle med indbyrdes modstridende handlingsplaner.

"Få styr på rejserne rundt i systemet – det koster dyrt at spille kastebold."

Langsom, uflexibel og ukoordineret tilgang fra det offentlige er med til at fastholde mennesker i fattigdom. Det sker for den faglærte, der må vente et år på at få afsluttet en sag om arbejdsevne efter en alvorlig ulykke, eller en hjemløs, der samtidig er i gang med en håndfuld handlingsplaner, uden at nogen af dem tager hensyn til det samlede forløb. Det sker for misbrugeren, der har haft otte sagsbehandlere på bare et år, og for en familie, der havde 10 sagsbehandlere tilsammen, hvoraf ingen kendte familien som helhed.

Steen Rosenquists, næstformand i SVID og medlem af forretningsudvalget i SAND, deltog i dialogmødet om fattigdom i Fredericia sammen med ca. 20 andre, som kender til fattigdom fra deres egen hverdag. Her er Steens indtryk fra dialogmødet.

Hvorfor deltog du?

"Det er min interesse."

Hvordan var det at deltage?

"Det var alle tiders."

Hvad fik du ud af at deltage?

"Jeg lærte mange ting, og jeg blevet bedre rustet, når jeg snakker med andre om fattigdom. Mødet havde en god form, og der kom spændende ting frem."

Hvad synes du, er det vigtigste, når vi taler om fattigdom?

"At få sagt, at det findes, og at der også er mange børn, som lever i fattigdom i dagens Danmark. Det er simpelthen for dårligt i et land som vores. Det er svært for mange at indrømme – også for mange, der selv lever i fattigdom, men efterhånden som flere og flere får færre penge, kommer der flere frem. Se bare på hvor mange, der står i kø til julehjælp."

Har du læst rapporten?

"Jeg har læst rapporten, og jeg synes, at jeg kan genkende mange af de kommentarer og debatter, vi havde på mødet – også noget af det, jeg selv sagde!"

"Man føler sig pisset på, når man kommer og venter en time, og der så sidder en sagsbehandler og kun kan ens CPR-nummer."

Det er en udbredt opfattelse, at det stive bureaukrati, administration og de ofte utilsigtede følger af paragrafferne koster de offentlige kasser dyrt. Mange af deltagernes forslag til forenkling er fremsat ud fra et hensyn til besparelser og effektivisering – særligt for dem, der er bevidste om, at den ydelse, de rent faktisk har modtaget, koster langt mere end den løsning, de ønskede sig.

Retten til at være til – og det personlige ansvar

Ønsket om at blive set og anerkendt som et menneske er en underliggende og helt central hovedlinje fra dialogmøderne. Mange oplever, at de igen og igen bliver 'puttet i kasser' og vurderet ud fra alt andet end et menneskeligt helhedssyn. De er en diagnose, en udgift, en sag eller et problem på anden vis.

Hvis man først en gang har været inde i systemet, er det tilmed svært at få muligheden for at starte på en frisk eller bare starte et andet sted, der svarer til ens nuværende livssituation og problemer eller udfordringer. Gamle diagnoser forfølger én – også selvom det er flere år siden, og den enkelte nu er et andet sted.

"Jeg drømmer om, at min journal bliver brændt."

Det er vigtigt at få med, at der sideløbende med kritikken af systemet og de mange historier om uheldige omstændigheder i den enkeltes liv, også er en bevidsthed om, at man selv har et ansvar for at håndtere og vende sin situation.

"Man må også selv gøre noget."

Bevidstheden om, hvad man burde, er til stede, men undervejs i forløbet oplever man, at man mister evnen til at handle positivt. Man mister efterhånden også viljen, og så ender man ofte i en passiv situation.

"Gnisten i én selv skal tændes igen."

Har du læst kapitel 71 ?
NEJ IKKE ENNU 😞

Kan du gætte, hvem
læreren er

SATSPULJEN 2008-2013

Undersøgelse af udviklingen i satspuljebevillingerne i perioden 2008-2013

Baggrunden for undersøgelsen

Organisationer, der beskæftiger sig med socialt udsatte, herunder LVS, har de seneste år kunnet mærke, at udsatteområdet har fået færre satspuljemidler. Men der har manglet et mere præcist overblik over udviklingen, og hvad der ligger bag denne udvikling. For at kaste lys over disse spørgsmål har LVS iværksat en undersøgelse heraf.

Hvad omfatter undersøgelsen, og hvordan er opgørelsen foretaget?

Undersøgelsen omfatter udviklingen i bestanden af satspuljebevillinger i perioden 2008-2013, som vedrører hjemløseområdet, indsatsen i forhold til stofmisbrugs- og alkoholmisbrugsbehandling samt væresteder, i det følgende betegnet HMV-området.

Området er valgt ud fra, at det er det område, som er blevet vurderet til at være det støtteområde, som primært er relevant for brugere af værestederne.

Undersøgelsen omfatter såvel permanente bevillinger som projektbevillinger. For hver satspuljefordeling siden 2006 er det opgjort hvor mange penge, der er bevilget til HMV-området.

For fx året 2009 er således medtaget de projektmidler, som vedrører kalenderåret 2009, og som er blevet bevilget ved fordelingen af satspuljerne for 2006, 2007, 2008 og 2009. Fra år, der ligger 4 eller flere år før, rækker projektbevillinger ikke frem til 2009. For de permanente bevillingers vedkommende er medtaget alle bevillinger siden satspuljens opstart. I alle år er en del af de nye bevillinger finansieret ved, at allerede afsatte midler fra tidligere år annulleres og overflyttes til nye formål. Disse beløb er fratrasket i tabel 1, så kun nettotilgangen er medtaget.

Alle tal er omregnet til 2012-niveau. Opgørelsen medtager alle projekt-satspuljebevillinger, der er bevilget fra satspuljefordelingen vedr. 2006 og frem, og som direkte vedrører området og kalenderårene fra 2008-2013. Desuden medtages den del af mere bredt dækkende satspuljer som fx Det Fælles Ansvar II og Civilsamfundsstrategien, som direkte retter sig mod området. Der er dog en vis usikkerhed om anvendelsen af de mere tværgående puljer, hvor det er ret kompliceret at finde ud af, hvordan alle midlerne er anvendt. Men usikkerheden er ikke så stor, at det kan vende tendensen i de tal, som fremgår af tabel 1.

Da undersøgelsen kun går tilbage til 2006 for projektbevillingernes vedkommende, mangler der således for 2008 de beløb, som blev bevilget i 2005. Tallet for 2008 er der derfor lidt undervurderet.

Undersøgelsen fremdrager desuden nogle voksende problemer i forbindelse med tidsterminerne ved udbetalinger af nye bevillinger.

Hvad viser undersøgelsen?

Hovedresultatet er, at såvel støtten i absolutte tal som støtten opgjort som procentandelen af den samlede satspulje, som tilgodeser HMV, er faldet siden 2010. I absolutte tal opgjort i faste priser er støtten siden 2010 faldet med 116 mio. kr. Da den samlede satspulje samtidig er vokset i perioden, er HMV-områdets andel forholdsommæssigt faldet endnu mere. I 2008 var andelen 9,0 pct., hvilket som nævnt er lidt undervurderet, mens procentandelen i 2013 kun vil være 7,1 pct. Tallet for 2013 er dog lidt overvurderet, fordi der ikke er fratrasket de beløb, der er omdisponeret fra allerede afsatte beløb. Der er derfor tale om et bruttotal.

Tabel 1 - Samlet støtte i mio. kr. til HMV-området fra den akkumulerede satspulje i prisniveau 2012

*medtager ikke beløb bevilget i 2005 **excl. modregning af omprioriteringer, fordi tal endnu ikke foreligger

	2008*	2009	2010	2011	2012	2013**
Permanente bevillinger	671	719	809	830	830	830
Akk. projektbevillinger-omprioriteringer	266	234	181	149	-6	44
Samlet støtte	937	953	990	979	824	874
Samlet satspulje PL 12	10436	11060	11661	11661	12318	12318
Procentandel af satspuljen	9,0	8,6	8,5	8,4	6,7	7,1

Udviklingen i støtten hænger sammen med, at bestanden af permanente bevillinger i forbindelse med finansiering af ny lovgivning har været ret stabil, mens projektbevillingerne har været stærkt faldende kombineret med en stadig omprioritering af tidligere givne bevillinger. Den væsentligste faktor bag de faldende projektbevillinger er udløbet af Det Fælles Ansvar II i 2010 og udløbet af bevillinger fra hjemløshedspuljen i 2011 og det forhold, at der ikke er kommet nye større initiativer på HMV-området.

Udviklingen i de sociale problemer på HMV-området

Udviklingen i bevillingerne bør vurderes i sammenhæng med udviklingen i antallet af brugere og problemerne på området. Der findes ikke en samlet statistik for udviklingen på områderne, men på enkelte områder foreligger der statistik. Således har antallet af hjemløse været uændret fra tælling i 2007 til tællingen i 2009. Iflg. SFI's publikation "Hjemløshed i Danmark 2011" er tallet dog steget fra 5000 i 2010 til 5290 i 2011. Antallet af stofmisbrugere skønnes af Sundhedsstyrelsen at være steget fra 27.000 i 2007 til 33.000 i 2010, jf. Sundhedsstyrelsens publikation "Narkosituationen i Danmark 2011". Selv om en del af denne stigning vedrører mindre belastede hashmisbrugere, er kurven ikke vendt for injektionsmisbrugere. Antallet af narkorelaterede dødsfald udviste et løbende fald i perioden 2004-2008, men efter en betydelig stigning i 2009 kom dødstallet op på niveauet omkring 2004. I 2010 var tallet på 273 døde, et antal som er stort set uændret i forhold til 2009.

Der er således ikke umiddelbart tale om, at problemerne er blevet mindre, og det er derfor problematisk, at støtten via satspuljen til nye lovinitiativer og især til nye udviklingsinitiativer har vist en nedadgående tendens.

Mindre støtte trods nye bevillinger

Uanset at der år for år ved de årlige satspuljeforlig er blevet bevilget nye penge til HMV-området, er realiteten, at området som vist ovenfor i tabel 1 netto har oplevet et fald i støtten fra satspuljen, fordi udløbet af tidligere års tidsbegrænsede satspuljetildelinger (typisk for en 4-årig periode) langt overstiger størrelsen af tildelingen af nye midler.

Den beskedne tildeling af nye midler hænger udover prioriteringen af fordelingen mellem forskellige områder også sammen med, at satspuljen, som det fremgår af tabel 2, ikke er blevet tilført nye midler i 2011 og 2013.

Tabel 2 - Nytilførte midler til satspuljen:

*PL 2012= pris- og lønniveau 2012

Finansår	Mio kr. PL 2012*
2008	639
2009	624
2010	601
2011	0
2012	657
2013	0

Satspuljen og de økonomiske konjunkturer

Man kan sige, at satspuljen har den indbyggede fejl, at der i krisetider med lave lønstigninger ikke kommer nye midler til satspuljen, således at den samlede satspulje i denne situation bliver uændret. Det skyldes, at der ikke tilføres satspuljen flere midler, hvis lønstigningerne er 2 pct. eller derunder. Reglerne om satspuljen er desuden sådan, at hvis lønstigningerne er 2,1 pct., tilføres der satspuljen 0,1 pct. af summen af de samlede overførselsindkomster (dagpenge, folkepension, førtidspension, kontanthjælp mv.). Hvis lønstigninger er 2,2 pct., tilføres der satspuljen 0,2 pct., og først når lønstigningerne er 2,3 pct. eller mere, tilføres der satspuljen 0,3 pct.

Der er opstået en helt ny situation siden etableringen af satspuljen i 1993. Før 2011 er det aldrig sket, at der ikke er blevet tilført satspuljen nye midler, og kun en enkelt gang nemlig i 2005 blev der kun tilført satspuljen 0,2 pct. på grund af lønstigninger på 2,2 pct.

Med udsigten til lave lønstigninger de kommende år er der udsigt til flere magre satspuljeår.

Da krisetider samtidig sætter HVM-området under pres med risiko for en yderligere tilgang af brugere, giver det i sig selv en vanskelig situation. Men yderligere alvorligt er det, at HVM-området er stærkt afhængigt af tilførsel af nye projektmidler, fordi en betydelig del af den hidtidige støtte har været baseret på projektmidler. Den økonomiske krise har derfor betydet både færre midler og potentielt flere brugere.

De eneste midler i spil fx vedr. 2013 er tilbageløb fra udløbne projektbevillinger. Derfor bliver fordelingen ved de fremtidige satspuljeforhandlinger af afgørende betydning.

Genanvendelse af satspuljemidler

I forbindelse med de årlige satspuljefordelinger kan satspuljen umiddelbart fremstå som den helt store gavebod. Imidlertid er der gode grunde til at foretage en lidt mere kritisk vurdering. Sagen er den, at projektbevillingerne aldrig løber længere end 4 år. Senest efter 4 år kommer de samme penge

så på bordet igen og kan fordeles endnu en gang, mens de midler, der er fordelt til finansiering af ny lovgivning, ikke kommer på bordet igen, fordi de anvendte midler fremover altid er bundet til finansiering af den nye lov.

Hertil kommer, at der løbende sker en såkaldt omprioritering af midler, som betyder, at tidligere afsatte midler annulleres og på ny indgår i satspuljefordelingen. Dette gør ligeledes, at satspuljen kommer til at fremstå større end dens nettostørrelse. Da HMV-området i høj grad har fået støtte via projektbevillinger kommer dette område til at fremstå som en større modtager af midler end områder, som i højere grad har fået permanente bevillinger til finansieringen af nye lovbestemmelser.

Den 4-årige opgørelse af satspuljebevillingerne

En anden faktor, som yderligere forstærker indtrykket af, at satspuljen tildeler meget store midler, er det forhold, at satspuljebevillinger altid opgøres som summen af en 4-årig periodes bevillinger. Når man i øvrigt angiver udgifter til offentlige formål, er tidsperioden altid et år, fx når man diskuterer, hvor meget der er afsat på finansloven til et givet formål. Derfor kommer satspuljen til at fremstå som 4 gange større end den egentligt er i forhold til den gængse måde, hvorpå man opgør offentlige bevillinger.

Tidsforløbet omkring ansøgning og tildeling af midler udgør i visse tilfælde et særligt problem

Det drejer sig om projekter, som får forlænget den oprindelige projektperiode ved en ny tildeling. Den eksisterende bevilling udløber med udgangen af finansåret, og forhandlingerne om det næste års satspulje afsluttes på delområderne i slutningen af oktober, mens den endelige satspuljefordeling først ligger klar lidt ind i november. Selve finansloven vedtages først i løbet af begyndelsen af december. Nye bevillingsbreve foreligger derfor som regel først i løbet af januar, februar i nogle tilfælde senere endnu. Dette skaber en voldsom finansiell usikkerhed i NGO-organisationerne, som står til at få forlænget en bevilling eller til at få en ny bevilling, som bygger over på en tidligere bevilling, fordi mange organisationer har en yderst begrænset egenkapital. En del organisationer har klaret en del af denne udfordring ved kun at ansætte projektmedarbejdere i tidsbegrænsede stillinger og så blot forlænge disse kontrakter.

Dette er imidlertid ikke længere en farbar vej. Det har 2 årsager. For det første vil de faglige organisationer ikke længere acceptere denne praksis.

For det andet har den voksende arbejdsløshed betydet, at de dygtigste medarbejdere ikke længere vil acceptere at leve med denne usikkerhed, fordi mulighederne for hurtigt at finde et andet job er væsentligt forringet.

Konklusion

Støtten via satspuljen til hjemløseområdet, indsatsen i øvrigt til stofmisbrugere og alkoholmisbrugere samt værestedsområdet (HMV-området) har de seneste år udvist en faldende tendens i faste priser. Endnu mere markant er faldet i andelen af de samlede satspuljebevillinger. Problemerne på området er samtidig ikke blevet mindre, snarere tværtimod.

Da satspuljen indtil nu i væsentlig grad har medvirket til at udvikle området, er det ekstra beklageligt, at midlerne er blevet færre, og at procedurerne omkring tildeling giver en ekstra belastning af de organisationer, der på samfundets vegne påtager sig et medansvar for at udvikle og forbedre indsatsen.

Der er derfor behov for at tage såvel indretningen af satspuljen som prioritering af satspuljemidlerne op til en grundig diskussion. Det afgørende, at man tager et kig på udgiftssiden. Her er forskellene meget markante.

Bilag 1.

Undersøgelsen er baseret på Finansministeriets årlige opgørelser over fordelingen af satspuljen og en oversigt fra Moderniseringsstyrelsen over permanente satspuljebevillinger.

Da nogle af puljerne på Finansministeriets oversigter dækker bredere end HMV-området, er der foretaget en gennemgang af Social- og Integrationsministeriets underpuljer, som har udmøntet disse bredere dækkende puljer. Der er gennemgået bevillinger fra alle puljer, som kunne være relevante. I alt er bevillinger fra 15 puljer gennemgået. For 2 puljers vedkommende har det ikke været muligt at få oplysninger om anvendelsen. På grundlag af enkeltbevillinger er det derefter opgjort, hvor stor en del der vedrører HMV-området. I øvrigt omfatter opgørelsen 60 projektbevillinger, som direkte retter sig mod området samt 37 permanente bevillinger.

Oplysninger om størrelsen af den samlede satspulje stammer fra Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg, bilag 366 af 13 juni 2012.

Alle bevillinger er omregnet til 2012-niveau. Ved omregningen er benyttet Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks. Det giver en lille afvigelse i forhold til benyttelsen af de pris- og lønstigningsprocenter, såkaldte PL-procenter, som benyttes af Finansministeriet.

I de vedlagte tabeller (A og B) er vist, hvilke permanente bevillinger og projektbevillinger, som er medtaget i undersøgelsen.

TABEL A - Oversigt over permanente satspulje bevillinger til HMV-området omregnet til priseniveau 2012

Foranstaltning	År	Finanslovskonto	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Opr. PL niveau	Opreg. faktor	2012 niveau
Behandlingsgaranti i fængsler	2006	11:31:03	28,6	28,6	28,6	28,6	28,6	28,6	24,9	1,15	28,6
Familiehuset, alkoholmisbrugsbehandling	2008	11:31:03	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	12,7	1,09	13,8
Opkvalificering af behandlingsindsats i fængsler	2009	11:31:03	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,0	1,08	6,5
Styrkelse af behandlingsgarantien i fængsler	2010	11:31:03	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,0	1,05	10,5
Yderligere misbrugsbehandling af indsatte	2011	11:31:03		8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,4	1,02	8,6
Styrket social indsats for stofmisbrugere	1999	15:75:03	153,1	153,1	153,1	153,1	153,1	153,1	116,0	1,32	153,1
Center for Rusmiddelforskning	2001		7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	6,0	1,26	7,6
Efterværn Møltrup	2001	15:13:26.10	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,0	1,26	1,3
Behandlingsgaranti for stofmisbrugere	2003	15:72:03.40	64,6	64,6	64,6	64,6	64,6	64,6	53,8	1,20	64,6
Støtte til udbygning af DANRIS	2004	15:11:79.20	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	1,8	1,19	2,1
Merudgifter ved behandlingsgaranti for narkomaner	2004	15:75:16.10	37,5	37,5	37,5	37,5	37,5	37,5	31,5	1,19	37,5
Initiativer til forbedring af indsatsen for svage grupper	2004	Aktstyk 185 af 27.6.03	174,9	174,9	174,9	174,9	174,9	174,9	147	1,19	174,9
Handleplaner for unge misbrugere	2004	15:75:26.11	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,5	1,19	1,8
Behandlingsgaranti for unge	2006	15:11:79.20	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	7,4	1,15	8,5
Udvidelse af støtte- kontaktpersonordningen	2006		74,8	74,8	74,8	74,8	74,8	74,8	65,0	1,15	74,8
Permanentgørelse af alkoholtema	2006	15:11:79.20	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	4,7	1,15	5,4
Stoffrit døgnværested for grønlændere	2006	15:13:06.50 og 60	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,0	1,15	2,3
Initiativer for gravide stofmisbrugere	2007	15:75:35.11	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,6	1,13	1,8
Møltrup optagelseshjem	2008	15:11:79.40	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,1	1,09	2,3
Udviklings- og driftsstøtte til frivillige organisationer	2009	15:72:03.30	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	11,0	1,09	12,0
Omdisponering af social indsats overfor stofmisbrugere	2009	15:75:73	-3,3	-3,3					-3	1,09	-3,3
Varig driftsstøtte private ansøgere	2010	15:75:26.54		7,2	11,0	11,0	11,0	11,0	10,5	1,05	11,0
Begrænsning af hepatitis smitte	2004		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	1,19	0,4
Vandampuller i sprøjtesæt	2004	16:11:79.40	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0	1,19	1,2
Den offentlige indsats på alkoholområdet	2005	16:11:79.40	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0	1,17	1,2
Den offentlige indsats på alkoholområdet	2005	16:11:11.10	35,1	35,1	35,1	35,1	35,1	35,1	30,0	1,17	35,1
Indførelse af metadoninjektion	2006	16:11:79.40	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,0	1,15	5,8
Øget indsats mod hepatitis C bl. stofmisbrugere	2006	16:11:79.40	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	12,0	1,15	13,8
Udvidet gratis tilbud vacc. hepatitis B	2006	16:11:79.40	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	3,5	1,15	4,0
Kvalitetssikring af den lægelige stofmisbrugsbehandling	2008	16:11:79.40	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,5	1,09	3,8
Hjemløsestrategi	2008	16:11:79.40	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	12,0	1,09	13,1
Dag- og døgnbehandling på alkoholområdet	2009	15:51:11.10	32,4	32,4	32,4	32,4	32,4	32,4	30,0	1,08	32,4
Lægeordineret heroin	2009	16:21:35		67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	62,0	1,08	67,0
Lægeordineret heroin	2010	\$16.11.79		1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,05	1,7
Buprenorphin som førstvalg ved substitutionsbeh.	2008	\$16.11.79	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	11,6	1,09	12,6
Yderligere misbrugsbehandling af indsatte	2011	15:91.11.20		8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,4	1,02	8,6
I alt			671	719	809	830	830	830	704		

TABEL B - Projektbevillinger fra satspuljen samt omprioriteringer omregnet til 2012-niveau

Satspuljeår	År	Finanslovskonto	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Del- pulje
2006											
Måltrettet sundhedsfagligt tilbud til misbrugere			4,6	7,8	7,8	7,8					
Vesterbropulje			3,4	2,2	2,2	2,2					
Projekt udenfor			4,7	5,0	5,1	5,0					
Kirkens Korshærs Natcafé Stengade			3,5	3,5	0,0	0,0					
Til sammen			16,2	18,5	15,1	15,0					
Opregningsfaktor 2006 til 2012-niveau			1,2	1,2	1,2	1,2					
Til sammen opregnet			18,6	21,3	17,4	17,3					
2007											
Det fælles ansvar II, væresteder mv.			42,5	69,1	57,7	55,0					12
Det fælles ansvar II, flere døgnåbne væresteder (obs afv.periode)			3,4	3,4	4,5	4,6		4,7	1,5		11
Møltrup optagelseshjem			8,0								
SAND De hjemløses hus			2,8	3,2	3,3	3,4					
Indsats for gravide stofmisbrugere			5,0	5,0	5,0	5,0					
Omprio. handleplan for hjemløse			-0,5								
Omprio. pulje til socialt udsatte grupper	15.75.13.10										
Omprio. indsats over for unge hashmisbrugere	15.75.26.10										
Omprio. det fælles ansvar II	15.75.26.41		-1,4								
			-0,7	-0,4	-0,2	-0,2					
Til sammen			59,1	80,3	70,3	67,8		4,7	1,5		
Opregningsfaktor 2007 til 2012			1,1	1,1	1,1	1,1		1,1	1,1		
Til sammen opregnet			66,8	90,7	79,4	76,6		5,3	1,7		

Puljer hvoraf kun en del er tildelt HMV-området er angivet med kursiv

Projektbevillinger fra satspuljen samt omprioriteringer omregnet til 2012-niveau

satspuljeår	År	Finanslovskonto	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Del-pulje
2008											
Lægeordineret heroin					10,0	0,0					
Fripladser til alkoholbehandling					24,5						
Hjemløsestrategien					119,1	113,5	110,5	108,5			
Støtte til hjemløshedshuset					3,3	4,5	4,4	4,0			
Driftsstøtte til Natcaféen i Stengade					2,6	4,0	4,0	3,5			
Rygeadgang og røgfrit miljø på væresteder					10,0	2,0	2,0	2,0			
Aktivitets tilbud på væresteder					32,6	24,3	21,4	28,8			
Gadejuristen					1,9	1,9	1,9	0,0			
Styrkelse af social- og sundhedsfaglig indsats på alkoholområdet					8,0						
Driftsstøtte til hjemløsehuset Shaloms Behandlingshjem					0,8						
Omprio. alkoholpulje		16.21.35.10			-32,7						
Omprio. målrettet sundhedsfagligt tilbud til de hårdest belastede stofmisbrugere		16.21.51			-0,3						
Omprio. pulje til socialt udsatte grupper		15.75.26.10			-2,0						
Omprio. indsats over for unge hashmisbrugere		15.75.26.41			-7,9						
Omprio. skæve huse		15.51.11.10			-12,0	-9,0	-6,0	-3,0			
Omprio. permanent driftstilskud vedr. pulje til socialt udsatte		15.75.26.11			-12,6	-16,8	-19,7	-19,9			
Til sammen					145,3	124,4	118,5	123,9			
Opregningsfakto 2008 til 2012					1,1	1,1	1,1	1,1			
Til sammen opregnet beløb til 2012-niveau					158,4	135,6	129,2	135,1			
2009											
Udviklings- og driftsstøtte til frivillige org. (afhjælpe soc. vanskeligh.)						1,5	1,5	1,5	1,5		10
Omprioritering social indsats over for stofmisbrugere		15.76.26.40							-3,0		
Driftsstøtte og overgangsordning							3,1				10a
Til sammen						1,5	4,6	1,5	-1,5		
Opregningsfaktor						1,1	1,1	1,1	1,1		
Til sammen opregnet til 2012-niveau						1,6	5,0	1,6	-1,6		

Puljer hvoraf kun en del er tildelt HMV-området er angivet med kursiv

Projektbevillinger fra satspuljen samt omprioriteringer omregnet til 2012-niveau

År	Finanslovskonto	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Del-pulje
2010										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Tilsammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								
	Omprioritering handleplan for hjemløse	15.75.13.10								
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering indsats overfor unge hashmisbrugere	15.75.26.41								
	Til sammen									
	Opregningsfaktor									
Til sammen opregnet til 2012-niveau										
2011										
Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte	Udviklingsinitiativ, afhjælpel. forebyg. vanskeligh. for socialt udsatte									
	Støtte til private ansøgere til overgang og drift									
	Afgiftning i kriminalforsorgen									
	Omprioritering pulje til socialt udsatte grupper	15.75.26.11								
	Omprioritering narkoen ud af byen	16.21.48								

Puljer hvoraf kun en del er tildelt HMV-området er angivet med kursiv

Projektbevillinger fra satspuljen samt omprioriteringer omregnet til 2012-niveau

År	Finanslovskonto	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Del-pulje
2012										
Opsøgende tandpleje for særligt socialt udsatte								4,0	4,0	
<i>Pulje til proj. som forebygger el. reducerer social udsathed</i>								5,5	4,7	3
<i>Støtte til frivillige organisationer/driftsstøtte Grønlandske Hus</i>								0,5	0,5	7
Omprioritering rygeadgang og røgfrit miljø på væresteder	15.75.22.10							-3,0		
Omprio. socialindsats over for stofmisbrugere	15.75.26.40							-25,1		
Omprio. indsats over for unge stofmisbrugere	15.75.26.41							-0,4		
Omprio. social indsats over for alkoholmisbrugere	15.75.26.50							-0,4		
Omprio. kvalitetsikring af lægelig stofmisbrugsbehandling	16.11.79.40							-0,4		
Omprio. overnatning for stofmisbrugende prostituerede	15.76.26.22							-10,0		
Omprio. beh. og overnatning for stofmisbrugende prostituerede	15.76.26.22							-5,0	-5,0	
Center for rusmiddelforskning	15.75.16.10							-0,2	-0,2	
Omprio. kvalitetsikring af lægelig misbrugsbehandling	16.11.79.40							-0,4	-0,4	
Til sammen								-34,9	3,6	
2013										
Anonym stofmisbrugsbehandling									5,0	
Væresteder									3,0	
Nødovernatningspulje									3,0	
Akutt krisecenter for udsatte stofmisbrugere									2,0	
Til sammen									13,0	
Opregningsfaktor									1,0	
Til sammen omreguleret til 2012-niveau									12,7	
Summen af bevilgede beløb netto pulje årets PL										
		19	88	266	234	181	149	-6	44	

Puljer hvoraf kun en del er tildelt HMV-området er angivet med kursiv

HUSK:
aflever "den lille møghoette og
pulven" til Per senest på fredag...!!!

SOCIAL BÆREDYGTIGHED PÅ DAGSORDENEN

Virksomhedens sociale ansvar har efterhånden et par årtier på bagen, og der er indtrådt en vis metaltræthed. Social bæredygtighed er det nye "buzzword" på området, og det er interessant. Rigtigt og seriøst forstået er det en chance for at redefinere og revitalisere indsatsen. Hvis virksomhederne tør.

Engang var det sociale område og socialpolitikken en sag mellem politikerne og vælgerne, et område defineret af Socialministeriet, sociallovgivningen og de sociale institutioner og organisationer. Men de sidste par årtier har virksomheder meldt sig på banen med en social interesse. Virksomhedens sociale ansvar – ofte kaldet CSR efter dets engelsksprogede betegnelse Corporate Social Responsibility – optræder i dag som faste indslag i virksomheders værdigrundlag, visioner, målsætninger, hensigtserklæringer osv.

Fra politisk side så man tidligt mulighederne i at få virksomhederne trukket med på området. I Danmark blev "virksomhedens sociale engagement" lanceret som en socialpolitisk ambition i 1994 af daværende socialminister Karen Jespersen (dengang socialdemokrat og minister i Nyrup-regeringen). Siden er området flyttet fra Socialministeriet til Beskæftigelsesministeriet, derefter til Økonomi- og Erhvervsministeriet. Og for tiden synes det igen at være beskæftigelsesministeren, der markerer sig stærkest på området. Undervejs har det også haft forskellige betegnelser som det rummelige arbejdsmarked, virksomhedens sociale ansvar og virksomhedens samfundsansvar.

Man kunne sikkert fortælle en interessant historie om, hvad det politisk set er udtryk for. Men det er i hvert fald et udtryk for, at ideen om virksomhedernes sociale ansvar er gået fra at være "det nye sort" i starten af 90'erne til at være et efterhånden meget veletableret arbejdsfelt. En manifestation af dette er, at årsregnskabsloven siden 2008 har gjort det obligatorisk for større virksomheder at rapportere om deres samfundsansvar.

Hvis det betyder, at der er kommet flere ressourcer, mere professionalisme og faglighed på området i virksomhederne, så er det ikke så galt. Omvendt kan det være svært at holde gejsten og energien oppe omkring hele ideen om virksomhedernes sociale ansvar, både for virksomhederne og for det omgivende samfund. Det gælder særligt i en krisesituation. En risiko er, at området bliver til en klassisk "fluebensøvelse", hvor man blot gør det minimalt fornødne, uden at det i øvrigt påvirker virksomhedens praksis. I værste fald bliver der tale om tom PR og "socialvaskning", (jf. udtrykket "grønvaskning" om virksomheder, der oversælger deres miljøvenlighed).

Social bæredygtighed – en chance for revitalisering?

På denne baggrund er det interessant, at begrebet social bæredygtighed i stigende grad bliver anvendt i forbindelse med CSR og virksomheders sociale ansvar. Der er brug for at sætte en sådan ny og ambitiøs dagsorden om social bæredygtighed i forlængelse af CSR, og som en videreudvikling af det. I udtrykket social bæredygtighed ligger der muligheder for revitalisering af indsatsen, og en mere ambitiøs holdning til arbejdet med at udfolde virksomhedens samfundsansvar.

Der er tre hovedperspektiver i social bæredygtighed som ledetråd for indsatsen: Fremtidsperspektivet, helhedsperspektivet og handlingsperspektivet. De kan alle knyttes til den måde, som Brundtland-rapporten i sin tid anvendte ordet "bæredygtighed" på, og som satte dagsordenen på området.

Fremtidsperspektivet

Bæredygtig udvikling betyder kort sagt en udvikling, der dækker nutidige behov uden at skade fremtidens muligheder. Fremtidsperspektivet er dermed helt centralt og indbygget i bæredygtighedsbegrebet. Det betyder også, at social bæredygtighed handler om en vedvarende indsats, ikke en satsning på at løse akutte problemer her og nu på bekostning af de problemer, der opstår senere. Social bæredygtighed handler om mere end et problem, der skal løses, eller et projekt, der skal gennemføres, hvorefter man kan gå videre til næste punkt på dagsordenen. En sådan tilgang er ikke bæredygtig.

Det er godt at støtte uddeling af soveposer og varm suppe til hjemløse, når vinterkulden raser. Men det bliver også forår og sommer – og så er behovene måske anderledes, mindre akutte og mindre synlige, men de er ikke mindre relevante.

Al erfaring på det sociale område viser, at en vedholdende indsats er nødvendig, hvis man skal skabe varige sociale forbedringer og udviklinger. Det gælder både forebyggelse og afhjælpning af problemerne. Og det gælder udvikling af nye muligheder. Faglighed, tidlig indsats, forankring og opfølgning er nøgleord. Og det handler netop om bæredygtighed.

Og vi må påpege, at der også fra politisk side er brug for en mere fremtidsbevidst og vedholdende tilgang – en bæredygtig tilgang. Pulje-, projekt- og kampagneinitiativer må ikke dominere i forhold til den stabile, vedholdende, langsigtede indsats. Der er mange på det sociale område, som oplever stor usikkerhed og store udsving i interessen og støtten, og det er et dårligt grundlag at udvikle indsatsen på.

Helhedsperspektivet

Bæredygtighed forudsætter, at man er i stand til at være helhedsorienteret og balancere mange hensyn samtidig. Det er indlysende, at en virksomhed ikke kan være ensidigt optaget af den sociale bæredygtighed på bekostning af dens økonomiske bæredygtighed. Men det gælder også omvendt, at en virksomhed er afhængig af det omgivende samfund, som den opererer i. Virksomheder har en interesse i et stabilt og velfungerende samfund med en høj grad af økonomisk og social tryghed, veluddannede borgere, lav kriminalitet osv. Det er ikke bæredygtigt for virksomhederne at koble sig af samfundet og definere en rolle, som begrænser sig snævert til markedet og bundlinjen.

Social bæredygtighed er derfor helhedsorienteret, og virksomhederne må være parate til at forholde sig til og deltage i udviklingen af samfundet. Forstået på denne måde er social bæredygtighed mere ambitiøst end virksomhedens sociale ansvar. Dette er hidtil blevet udfoldet meget snævert i forhold til virksomhedens egen praksis: Hvordan behandler vi vores medarbejdere? Hvordan bevarer vi medarbejdernes arbejdssevne, når og hvis de har sociale eller helbreds-mæssige problemer? Hvordan rekrutterer vi på en måde, der også skaber plads til personer i udkanten af arbejdsmarkedet, som er handicappede, psykisk syge eller har andre problemer? Man skelner mellem virksomhedens interne og eksterne sociale ansvar, men det er virksomheden, der er i fokus. Spørgsmålet bliver, hvor meget virksomheden kan, dvs. har råd til at påtage sig – og dermed får man defineret socialt ansvar som noget, der er i modsætning til andre målsætninger.

En målsætning om social bæredygtighed vil gå skridtet videre og også anlægge et perspektiv omkring det samfund og den omverden, som virksomheden fungerer i og ønsker at fungere i. Virksomheden går her i retning af at opføre sig som en samfundsborger og verdensborger, som tager aktivt del i udviklingen og ikke navigerer snævert efter indtjeningen.

Virksomhederne må acceptere, at social bæredygtighed rækker ud over hensynet til egen profit. Der er et gammelt ord for dette: Velgørenhed. Men det er også interessant at bemærke, at der på velgørenhedsområdet er opstået en ny, meget resultatorienteret tendens, inspireret af eksempler som Bill Gates, der har trukket sig ud af det daglige arbejde med sin virksomhed og i stedet koncentrerer sig på fuld tid om at levere bæredygtige resultater gennem sin velgørende Bill Gates Foundation.

Handlingsperspektivet

Social bæredygtighed er dermed også en målsætning, der kræver handling af virksomheden. Den kræver engagement, dialog, skabelse af relationer og deltagelse i udviklingen – ud fra et fremtids- og helhedsperspektiv.

Det fordrer konkret handling, hvis man vil kalde sig socialt bæredygtig. Handling, som er funderet i et fremtidsperspektiv og et helhedsperspektiv.

Også her kan man lade sig inspirere af Brundtland-rapporten og den proces, som den satte i gang. Fra det globale niveau med FN og regeringer til det lokale niveau med kommuner og til græsrodsniveau med civilsamfund, uddannelsesinstitutioner og forbrugere har man formået at skabe aktivitet og handling – og trods midlertidige tilbageslag er der stadig liv, bevægelse og aktivitet på denne dagsorden.

Bæredygtighed indebærer social udvikling

Det er værd at bemærke, at den diskussion, der førte frem til Brundtland-rapporten, i høj grad var en diskussion mellem rige og fattige lande, som også var et spørgsmål om social retfærdighed. De rige lande var i stigende grad bekymrede for det globale miljø. De fattige lande anerkendte problemet, men påpegede – med Indira Gandhis ord – at fattigdom er den værste form for forurening. Udvikling stod over for miljøhensyn.

Der var en potentiel og reel interessekonflikt, som var svær at forhandle sig ud af. Og det var denne gordiske knude, som ideen om bæredygtighed løste. Ved at sikre, at man ikke ensidigt skal fokusere på økonomisk udvikling, men insistere på, at denne udvikling skal være bæredygtig og især komme de fattige lande til gode, bliver man nødt til at inddrage både miljøhensyn og sociale hensyn i den samme diskussion.

Herved kommer det til at dreje sig om ikke at bevare verden, men om at forandre den. Og det er den dimension og den ambition, som det kunne være spændende at få med i virksomhedernes arbejde med det sociale ansvar.

Medspil, modspil, samspil

Vi mener, social bæredygtighed har alle muligheder for at levere en ny dagsorden, der kan inspirere og engagere både virksomheder og andre aktører på det sociale område.

En dagsorden, der er båret af en bevidsthed om fremtiden og om helheden, og som bliver drevet frem af konkret handling.

Vi ser allerede gode eksempler på det i danske virksomheder, men vi har behov for mange flere. Det samme gælder både på Christiansborg, i kommunerne og i de sociale organisationer. Det er medspil, modspil og samspil, der skaber de store, vedholdende ryk og forandringer, både på det sociale område og i hele samfundet.

Egne notater

FORMEL TIL BEREGNING AF:

$E=mc^2^*$	Den gnst. ansættelsestid i socialministeriet
$F_t=m\cdot g^{**}$	Vægten af digitaliseringsstrategien på en kaotisk stofmisbruger
$F_{cf}=m(\omega)^2r^{***}$	Graden af svimmelhed hos personer med mere end 4 sagsbehandlere
$I=I_T+m\cdot r^{2****}$	Trægheden i Folketingets socialpolitiske arbejde

inertimomentet i legmer med parallelflokuskudt rotationsakse

centrifugalkraften

**
tyngdekraften

*
lysets hastighed

BRÆNDVÆRDIER

Produkt	GJ / ton	Co ₂ indhold kg / GJ
Råolie, Nordsø	43	-
Raffinaderigas	52	56,9
Flyvebenzin	43,8	73
Fuelolie	40,65	78
Petroleumskoks	31,4	
Mineralsk terpentin	43,5	92
Smøreolie	41,9	-
Naturgas G / 1000 Nm ³	39,99	-
Elværkskul	24,9	57,25
Brunkulsbriketter	18,3	95
Halm	14,5	-
Skovflis GJ / rummeter	2,8	
Træpiller	17,5	
Træaffald	14,7	
Fiskeolie	37,2	
FAll evalueringen	11,2	94
Affald	10,5	